

Zoperacjonalizowany Program Wdrażania ZSU 2030 dla Województwa Pomorskiego

Przewodniczący
Departamentu Rozwoju Gospodarczego

Pomorskiego Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji

Dokument powstał w ramach naboru o objęcie wsparciem z Planu Rozwojowego dotyczącego realizacji projektu w ramach naboru Inwestycji A.3.1.1 pt. „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych”.

Gdańsk, dnia 29 września 2023 roku

Spis treści

Słownik skrótów i pojęć.....	2
1. Wprowadzenie	7
2. Komplementarność Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 z regionalnymi programami strategicznymi	10
3. Cele Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030.....	14
4. Analiza SWOT i jej wpływ na poszczególne obszary oddziaływania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030.....	15
5. Pomorski Wojewódzki Zespół Koordynacji jako element koordynacji wdrażania ZSU 2030 na poziomie regionu	23
6. Katalog działań planowanych lub już realizowanych w regionie - według tematów i kierunków działania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030.....	27
7. Monitorowanie Zoperacjonalizowanego Programu Wdrażania ZSU 2030 dla Województwa Pomorskiego	80
8. Ewaluacja Zoperacjonalizowanego Programu Wdrażania ZSU 2030 dla Województwa Pomorskiego	85
9. Działania wspierające, koordynacja, upowszechnianie (ze szczególnym uwzględnieniem działań realizowanych w ramach KPO).....	88

Słownik skrótów i pojęć

Biuro PWZK – jednostka odpowiedzialna za obsługę Pomorskiego Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji ds. wspierania, koordynowania i monitorowania wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (PWZK). Za organizację Biura odpowiedzialny jest Departament Rozwoju Gospodarczego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego.

Branże kluczowe dla gospodarki województwa pomorskiego – gałęzie gospodarki mające istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa i umożliwiające interwencję zróżnicowaną w zależności od potrzeb poszczególnych regionów. W skład branż kluczowych wchodzi następujące branże: budowlana; drzewno-meblarska; kreatywna; rolno-spożywcza; metalowo-maszynowa; turystyczna, czasu wolnego i szkoleniowo-konferencyjna; tworzyw sztucznych. Lista branż została przyjęta przez Zarząd Województwa Pomorskiego Uchwałą Nr 580/548/24 z dnia 16 maja 2024 r.

[Link do dokumentu „Lista branż kluczowych dla gospodarki województwa pomorskiego z uwzględnieniem specyfiki subregionalnej”](#)

BUR - Baza Usług Rozwojowych – to ogólnodostępna, bezpłatna baza zawierająca oferty usług rozwojowych świadczonych w rozmaitych formach (m.in. szkoleń, kursów zawodowych, doradztwa, studiów podyplomowych, mentoringu), dzięki którym przedsiębiorcy, ich pracownicy oraz osoby prywatne mogą rozwijać swoje kompetencje oraz realizować zamierzone cele edukacyjne i biznesowe. Baza Usług Rozwojowych, uruchomiona i administrowana przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, łączy firmy oferujące usługi szkoleniowe, doradcze i edukacyjno-dydaktyczne z osobami, które chcą poszerzyć swoje kompetencje.

[Link do wyszukiwarki usług w Bazie Usług Rozwojowych](#)

FEP 2021-2027 – Program Fundusze Europejskie dla Pomorza na lata 2021-2027. To uzgodniony z Rządem RP i Komisją Europejską program wykorzystania Funduszy Europejskich w województwie pomorskim na lata 2021-2027. Program stanowi jedno z głównych narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030.

[Link do strony Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza na lata 2021-2027](#)

FERS - Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027. W programie FERS będzie realizowane wsparcie na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia

opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

[Link do strony programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego](#)

IOB - Instytucje otoczenia biznesu to podmioty, które wspierają przedsiębiorców z sektora MŚP w zakładaniu, prowadzeniu i rozwijaniu działalności gospodarczej. Mogą udzielać pomocy bezpłatnie lub częściowo odpłatnie, lecz zyski przeznaczać jedynie na cele statutowe.

ISP - Inteligentne Specjalizacje Pomorza to obszary gospodarki o dużym potencjale rozwoju i innowacyjności, ważne z punktu widzenia konkurencyjności gospodarki województwa, bazujące na unikatowych zasobach regionalnych. W ramach ISP zakłada się realizację prac badawczo rozwojowych i przedsięwzięć innowacyjnych, przyczyniających się do rozwoju konkurencyjnych w skali krajowej i międzynarodowej produktów i usług rynkowych.

Proces wyboru ISP ma charakter powtarzalny. Wyróżniamy cztery ISP:

ISP 1 – Technologie offshore i portowo-logistyczne;

ISP 2 – Technologie interaktywne w środowisku nasyconym informacyjnie;

ISP 3 – Zielona energia - Technologie ekoefektywne;

ISP 4 – Wspólne Zdrowie - Technologie medyczne w zakresie zdrowia ludzi, zwierząt i środowiska jako jednego wspólnego ekosystemu.

[Link do strony Inteligentne Specjalizacje Pomorza](#)

JST - Jednostka samorządu terytorialnego – gmina, powiat, województwo. Jednostki samorządu terytorialnego wykonują swoje zadania za pośrednictwem organów stanowiących (rada gminy, powiatu, sejmik województwa) i wykonawczych (wójt, zarząd powiatu, zarząd województwa).

KPO - Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności jest planem rozwojowym określającym cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy i inwestycje.

[Link do strony Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności](#)

LLL - Lifelong Learning - uczenie się przez całe życie – uczenie się w różnych formach i miejscach (w kontekście formalnym, pozaformalnym i nieformalnym) oraz na wszystkich etapach życia.

NGO - non-governmental organisations – organizacja pozarządowa. Osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która nie jest jednostką sektora finansów publicznych i nie działa w celu osiągnięcia zysku.

OWES - Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej – to organizacja pozarządowa wspierająca rozwój przedsiębiorczości społecznej, w szczególności osoby indywidualne zainteresowane uruchomieniem przedsięwzięć z zakresu przedsiębiorczości społecznej, podmioty ekonomii społecznej oraz jednostki samorządu terytorialnego.

PSF - Podmiotowy System Finansowania – to model finansowania usług rozwojowych dla sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz osób samozatrudnionych ze środków unijnych. W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 na rozwój kompetencji i kwalifikacji za pośrednictwem Bazy Usług Rozwojowych przeznaczonych zostanie prawie 7 mld zł. Składają się na to środki z szesnastu programów regionalnych i krajowego programu Fundusze Europejskie na rzecz Rozwoju Społecznego 2021-2027.

PWZK - Pomorski Wojewódzki Zespół Koordynacji ds. wspierania, koordynowania i monitorowania wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 w województwie pomorskim. PWZK jest organem o charakterze opiniodawczo- doradczym, rekomendacyjnym i konsultacyjnym wobec Zarządu Województwa Pomorskiego w zakresie inicjatyw i przedsięwzięć na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych do potrzeb gospodarki regionu.

RPS - Regionalne Programy Strategiczne – są jednym z zasadniczych narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 (SRWP 2030) uchwalonej przez Sejmik Województwa Pomorskiego w dniu 12 kwietnia 2021 r. Podstawę prawną do jego opracowania, poza uchwałą SWP stanowią ustawy: o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz o samorządnie województwa.

Wyróżniamy pięć RPS:

- **Regionalny Program Strategiczny w zakresie edukacji i kapitału społecznego,**

- Regionalny Program Strategiczny w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego,
- Regionalny Program Strategiczny w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej,
- Regionalny Program Strategiczny w zakresie bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego,
- Regionalny Program Strategiczny w zakresie mobilności i komunikacji.

[Link do strony Regionalnych Programów Strategicznych](#)

RRF - Recovery and Resilience Facility – Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności. Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności został określony w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/214 z dnia 12 lutego 2021 r. RRF służy odbudowie gospodarki po pandemii koronawirusa. Polska aby otrzymać środki finansowe z RRF, musi spełnić warunek konieczny, czyli przygotować Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO).

[Link do Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności](#)

SRWP 2030 - Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030. Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia. Dokument stanowi załącznik do uchwały nr 376/XXXI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 r.

[Link do strony z Uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030](#)

Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności na lata 2021-2027 – podstawowy dokument, który określa współpracę UE z Polską. To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich. Skierowana jest zarówno do urzędników, jak i beneficjentów, którzy realizują projekty. Określa cele i zakres interwencji, instytucje odpowiedzialne za zarządzanie funduszami, programy oraz ich finansowanie.

[Link do strony Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027](#)

ZRK - Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – jest rejestrem publicznym, który gromadzi informacje o wszystkich kwalifikacjach włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK), niezależnie od innych istniejących w Polsce rejestrów i spisów tworzonych na potrzeby poszczególnych resortów, branż, środowisk i instytucji.

Z ZRK można dowiedzieć się jakie kwalifikacje są włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, jakie wymagania trzeba spełnić, żeby uzyskać daną kwalifikację oraz jakie instytucje mają uprawnienia do ich nadawania. W rejestrze ujęte są tzw. kwalifikacje pełne, tj. te które nadawane są wyłącznie w systemach oświaty i szkolnictwa wyższego po ukończeniu określonych etapów kształcenia, a także częściowe, w skład których wchodzi kwalifikacje w zawodzie ze szkolnictwa branżowego, kwalifikacje nadawane po ukończeniu studiów podyplomowych, uregulowane, wolnorynkowe, sektorowe i rzemieślnicze.

[Link do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji](#)

ZSU 2030 – Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 – dokument stanowi ramy strategiczne polityki na rzecz rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego.

[Link do dokumentu Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 \(część ogólna\)](#)

[Link do dokumentu Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 \(część szczegółowa\)](#)

1. Wprowadzenie

W obliczu dynamicznych zmian zachodzących we współczesnym świecie, rola edukacji staje się kluczowa. Aktualne trendy ekonomiczne, takie jak rosnąca automatyzacja, globalizacja, zrównoważony rozwój i nowe technologie, wymagają od systemów edukacyjnych odpowiedzi na nowe wyzwania. Wyznaczają one zestaw umiejętności warunkujących powodzenie w życiu społecznym i na rynku pracy, a także budują konkurencyjną gospodarkę opartą na zrównoważonym rozwoju. Umiejętności rozumiane są tu jako zdolność do prawidłowego i sprawnego wykonywania określonego rodzaju czynności, zadania lub funkcji. Przez „prawidłowe wykonywanie” rozumie się wykorzystywanie w działaniu odpowiedniej wiedzy teoretycznej i praktycznej oraz stosowanie się do norm społecznych, w szczególności odnoszących się do danego rodzaju działalności. Ważnym elementem umiejętności są też postawy. Zaliczają się do nich przede wszystkim umiejętności przekrojowe, w tym umiejętności cyfrowe, w zakresie gotowości do uczenia się, myślenia krytycznego, rozwiązywania problemów, pracy zespołowej, czy adaptacji do nowych warunków.

W kontekście tych wyzwań istotne jest, aby planowane w tym zakresie działania w regionie, umożliwiały zrównoważony rozwój w najważniejszych sferach życia społecznego i ekonomicznego, w których edukacja odgrywać będzie pierwszoplanową rolę niezależnie od formy uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne).

W czasie intensywnej transformacji kluczowe są zagadnienia związane z kondycją psychiczną zarówno dzieci, młodzieży jak i osób dorosłych. Ten zdefiniowany problem wymaga kompleksowego wsparcia uwzględniającego zaangażowanie wszystkich podmiotów, w zakresie podnoszenia dobrostanu mieszkańców i zapewnienie im dostępu do odpowiedniej pomocy.

Zoperacjonalizowany program wdrożeniowy Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (ZSU 2030) został wypracowany dzięki zaangażowaniu członków *Pomorskiego Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji ds. wspierania, koordynowania i monitorowania wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 w województwie pomorskim (PWZK)* z wykorzystaniem analiz, badań, raportów w obszarze umiejętności w województwie. Uwzględnia wszystkie formy uczenia się, w tym koordynację kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uczenia się przez całe życie. Obejmuje plan działania w regionie na rzecz rozwoju szkolenia zawodowego, w tym transformację cyfrową i ekologiczną oraz sprzyjanie innowacjom. Istotną rolę odgrywa kształcenie zawodowe. Do kreowania systemu kształcenia zawodowego odpowiadającego potrzebom regionalnego rynku pracy przyczyni się powiązanie go z regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami oraz branżami kluczowymi. Przedstawiony w programie plan rozwoju kształcenia zawodowego uwzględnia potrzeby regionalnego i lokalnego zapotrzebowania w zakresie rynku pracy i pomorskiej gospodarki. Zawiera również mechanizmy monitorowania i oceny. Program nie narusza instytucjonalnej autonomii instytucji szkolnictwa wyższego.

Zoperacjonalizowany program wdrażania ZSU 2030 dla województwa pomorskiego jest spójny z dokumentami regionalnymi.

Działania wyznaczone w programie wdrażania korelują ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, gdzie w centrum celów strategicznych dotyczących:

- zmian klimatu,
- usług publicznych i stanu zdrowia mieszkańców,
- edukacji,
- kapitału społecznego i kultury zaufania,
- spójności wewnętrznej regionu i mobilności mieszkańców,
- bazy gospodarczej,
- zmian technologicznych i cyfryzacji życia,

stoją mieszkańcy, a w szczególności ich kompetencje. Polityka rozwoju regionu powinna koncentrować się na kształtowaniu umiejętności, które pozwolą mieszkańcom realizować swoje plany życiowe, jak i przyczynić się do rozwoju regionu. Podjęte działania będą przyczyniały się do realizacji wizji województwa „Pomorskie w roku 2030 to region DOBROBYTU” w oparciu m.in. o kwalifikacje i kompetencje mieszkańców, specjalizacje branż, inteligentne specjalizacje, zrównoważony i efektywny rozwój (zielone kompetencje), cyfrowe kompetencje, wyrównywanie szans rozwojowych w dostępie do edukacji, pomocy społecznej i opieki zdrowotnej.

Podjęte działania będą odzwierciedlały założenia Regionalnych Programów Strategicznych w zakresie:

- edukacji i kapitału społecznego;
- gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego;
- bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej;
- bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego;
- mobilności i komunikacji.

Realizacja wyżej wskazanych działań wzmocni proces wdrażania zobowiązań Samorządu Województwa Pomorskiego powiązanych z celami inwestycji A3.1.1 KPO i zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, opisanych w ramach Celu strategicznego 2. Otwarta wspólnota regionalna, Cel operacyjny 2.1. Fundamenty Edukacji oraz 2.3 Kapitał społeczny. Ponadto wpłynie pozytywnie na realizację strategicznych wyzwań rozwojowych sformułowanych w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 (Strategia 2030) zatwierdzonej Uchwałą Nr 376/XXXI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 r. oraz z zapisów przyjętego uchwałą Zarządu Województwa Pomorskiego nr 755/271/21 z dnia 29 lipca 2021 r. Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego (RPS). Ze Strategii 2030 i zapisów RPS wynika zobowiązanie do realizacji celu

strategicznego „Otwarta wspólnota regionalna”, którego kluczowym celem jest wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego.

Działania przewidziane w programie wdrożeniowym ZSU są komplementarne względem Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza na lata 2021-2027, gdzie planowane wsparcie skupia się na wzmocnieniu umiejętności mieszkańców poprzez rozwój m.in. umiejętności przyszłości, innowacyjnego myślenia, kreatywności, zdolności interpersonalnych oraz uczenia się przez całe życie. Wsparcie dotyczyć będzie również zielonej oraz cyfrowej transformacji.

Obowiązek przyjęcia zoperacjonalizowanego programu wdrażania krajowej Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 na szczeblu regionalnym oraz aktualizacji programu co pięć lat, a także zapewnienia dostosowania oferty edukacyjnej do rozpoznanych potrzeb w zakresie umiejętności oraz planu wdrażania dotyczącego monitorowania i ewaluacji zawarty jest w załączniku do decyzji wykonawczej Rady Unii Europejskiej z 14 czerwca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Polski.

Wymóg opracowania niniejszego dokumentu wynika z zapisów zawartych w Krajowym Planie Odbudowy, w ramach naboru Inwestycji A3.1.1. Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie. Organem odpowiedzialnym za realizację jest Zarząd Województwa Pomorskiego.

Obsługę PWZK prowadzi Biuro PWZK, za organizację którego odpowiedzialny jest Departament Rozwoju Gospodarczego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego.

2. Komplementarność Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 z regionalnymi programami strategicznymi

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część ogólna - przyjęta przez Radę Ministrów 25 stycznia 2019 r. oraz część szczegółowa - przyjęta przez Radę Ministrów 28 grudnia 2020 r.) w myśl art. 9 Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju zalicza się do grupy innych strategii rozwoju, czyli dokumentów określających podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju, odnoszące się do sektorów, dziedzin, regionów lub rozwoju przestrzennego. Na poziomie krajowym ZSU 2030 stanowi zatem dokument jedynie uzupełniający *Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* oraz *Strategię Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*.

Dopiero podpisana w 2022 r. „Umowa partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce” (umowa określająca uwarunkowania, cele i kierunki wykorzystania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, przygotowaną z udziałem partnerów społecznych i gospodarczych oraz zatwierdzoną przez Komisję Europejską) wskazała, iż w wymiarze krajowym, dokumentem strategicznym w zakresie działań w obszarze edukacji i kompetencji jest Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (ZSU 2030). Tym samym **zapisy ZSU 2030 stanowią podstawę do planowania optymalnego wykorzystania EFS+ na rzecz rozwoju umiejętności na poziomie krajowym i regionalnym** w odniesieniu do wszystkich programów UE w Polsce, obejmując także swym zakresem program „Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027”.

Najważniejszymi wyzwaniami dla Polski w tym obszarze pozostają: podnoszenie poziomu kompetencji i kwalifikacji, zwiększenie uczestnictwa w formach uczenia się przez całe życie oraz lepsze dopasowanie systemów kształcenia i szkolenia, w tym zawodowego, do potrzeb rynku pracy oraz wsparcie infrastruktury edukacyjnej. Transformacja cyfrowa i transformacja w kierunku zielonej gospodarki wymaga wprowadzenia na większą skalę kształcenia odpowiadającego na potrzeby nowoczesnej gospodarki.

Niezależnie od „Umowy partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce”, ZSU 2030 wpisuje się w 6 filarów tematycznych określonych w rozporządzeniu „Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności” (Recovery and Resilience Facility - RRF), tj.:

- 1) zielona transformacja,
- 2) transformacja cyfrowa,
- 3) inteligentny i trwały wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu,
- 4) spójność społeczna i terytorialna,
- 5) zdrowie i odporność gospodarcza, społeczna i instytucjonalna,
- 6) rozwiązania dla przyszłych pokoleń, w tym edukacja i umiejętności.

Powyższe zagadnienia znalazły odzwierciedlenie w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 (SRWP 2030), przyjętej w 2021 r. Strategicznym wyzwaniem rozwojowym województwa będzie przeciwdziałanie postępującym zmianom klimatycznym,

a także przeciwdziałanie występowaniu ekstremalnych zjawisk atmosferycznych takich jak: intensywne opady, burze i porywiste wiatry, sztormy oraz powodzie. Istotne będą zatem działania polegające na systematycznym monitorowaniu stanu środowiska, przeciwdziałaniu jego degradacji, przy jednoczesnym dążeniu do tzw. neutralności klimatycznej. Cel ten możliwy będzie do osiągnięcia dzięki ograniczaniu emisji zanieczyszczeń oraz tworzeniu warunków do przekształcania regionu w krajowego lidera w zakresie produkcji zielonej energii i technologii ekoefektywnych.

Wśród pozostałych wyzwań rozwojowych wymienić należy m.in. wykorzystywanie technologii cyfrowych w życiu codziennym, administracji publicznej i biznesie; wzrost międzynarodowej konkurencyjności gospodarczej, w tym aktywności eksportowej pomorskich przedsiębiorstw; poprawę jakości usług edukacyjnych; rozwój działań w zakresie promocji zdrowia oraz profilaktyki zdrowotnej, a także rozwój oferty transportu zbiorowego oraz infrastruktury dróg publicznych.

Wdrażanie SRWP 2030 odbywa się poprzez pięć narzędzi realizacji, tj.:

- Regionalny Program Strategiczny w zakresie edukacji i kapitału społecznego,
- Regionalny Program Strategiczny w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego,
- Regionalny Program Strategiczny w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej,
- Regionalny Program Strategiczny w zakresie bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego,
- Regionalny Program Strategiczny w zakresie mobilności i komunikacji.

We wskazane wyżej założenia SRWP 2030 wpisują się także obszary Inteligentnych Specjalizacji Pomorza (ISP):

ISP 1 – Technologie offshore i portowo-logistyczne;

ISP 2 – Technologie interaktywne w środowisku nasyconym informacyjnie;

ISP 3 – Zielona energia - Technologie ekoefektywne;

ISP 4 – Wspólne Zdrowie - Technologie medyczne w zakresie zdrowia ludzi, zwierząt i środowiska jako jednego wspólnego ekosystemu.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 skupia się na uruchamianiu lub wykorzystywaniu tych potencjałów, które przyczynią się do rozwoju obszarów gospodarki zidentyfikowanych jako priorytetowe dla rozwoju regionu. Strategia wskazuje, że oprócz Inteligentnych Specjalizacji Pomorza kluczowe znaczenie mają uzupełniające je branże kluczowe - gałęzie gospodarki mające istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa i umożliwiające podejmowanie działań zgodnych z ZSU 2030 w zależności od ich potrzeb.

Branże kluczowe dla gospodarki województwa pomorskiego z uwzględnieniem specyfiki subregionalnej tworzą następujące branże:

- budowlana,
- drzewno - meblarska,
- kreatywna,
- rolno-spożywcza,
- metalowo-maszynowa,
- turystyczna, czasu wolnego i szkoleniowo-konferencyjna,
- tworzyw sztucznych.

Reasumując, strategiczne kierunki działań w województwie pomorskim zorientowane są przede wszystkim na:

- zapewnieniu mieszkańcom województwa możliwości uczenia się i zdobywania nowych umiejętności ze szczególnym uwzględnieniem zielonych i cyfrowych kompetencji niezależnie od ich statusu społecznego, ekonomicznego, indywidualnych predyspozycji oraz cech społeczno-demograficznych. Proces ten odbywać się będzie zarówno w edukacji formalnej jak i poza edukacją formalną,
- wsparciu kadr zarządzających oraz kadr uczących w edukacji formalnej w tworzeniu warunków dla rozwoju umiejętności osób uczących się, w szczególności w odniesieniu do inteligentnych specjalizacji województwa, a także wyzwań cywilizacyjnych, technologicznych i środowiskowych,
- współpracy instytucji regionalnych zaangażowanych we wdrażanie ZSU oraz zacieśnianiu współpracy z pracodawcami,
- budowy konkurencyjności regionu w oparciu o rozwój umiejętności pracowników i kadry zarządzającej w miejscu pracy,
- tworzeniu i wykorzystaniu narzędzi umożliwiających mieszkańcom województwa kształtowanie polityki na rzecz uczenia się przez całe życie.

Uzupełnieniem, a zarazem potwierdzeniem celowości powyższego katalogu działań, są wyniki badań z 2023 r. przeprowadzonych przez konsorcjum Instytutu Kaszubskiego i Fundacji IBRiS przy wsparciu Pomorskiego Centrum Badań nad Kulturą UG zawarte w raporcie „Postawy i zachowania mieszkańców województwa pomorskiego w kontekście budowania tożsamości Pomorzan”. Wnioski płynące z niniejszego opracowania wyraźnie wskazują „dobre warunki miejsca zamieszkania, zorientowane na mieszkańców parametry środowiska zabudowanego, dobra dostępność do usług – przede wszystkim edukacji, zdrowia i kultury, dostęp do różnorodnej oferty miejsc pracy, a zwłaszcza wysoka dostępność i sprawny system komunikacji odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu aktywnego społeczeństwa obywatelskiego”.

Realizacja wszystkich wyżej wskazanych działań regionalnych pozostaje spójna z celem nadrzędnym ZSU 2030, którym jest **tworzenie możliwości i warunków do rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia**.

W efekcie „Zoperacjonalizowany Program Wdrażania ZSU 2030 dla Województwa Pomorskiego” przyczyni się do wdrożenia 6 obszarów priorytetowych ZSU 2030, tj:

- podnoszenia poziomu umiejętności kluczowych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych,
- rozwijania i upowszechniania kultury uczenia się nastawionej na aktywny i ciągły rozwój umiejętności,
- zwiększenia udziału pracodawców w rozwoju i lepszym wykorzystaniu umiejętności,
- budowania efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności,
- wypracowania skutecznych i trwałych mechanizmów współpracy i koordynacji międzyresortowej oraz międzysektorowej w zakresie rozwoju umiejętności,
- wyrównywania szans w dostępie do rozwoju i możliwości wykorzystania umiejętności.

3. Cele Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030

Cele główne:

- zaprojektowanie i wdrożenie spójnej polityki na rzecz rozwijania umiejętności w myśl idei uczenia się przez całe życie; zapewnienie równego dostępu do: informacji o zasobach umiejętności i zapotrzebowaniu na nie, doradztwa edukacyjnego i zawodowego oraz ofert edukacyjnych i szkoleniowych związanych z rozwojem umiejętności; wzmocnienie świadomości znaczenia rozwoju umiejętności przez całe życie dla osiągania korzyści indywidualnych, gospodarczych i społecznych; zwiększenie aktywności edukacyjnej, zawodowej i społecznej we wszystkich grupach społecznych, zwłaszcza wśród osób o niskich umiejętnościach lub narażonych na wykluczenie społeczne.

W ZSU 2030, na podstawie wniosków i rekomendacji płynących z diagnozy funkcjonowania mechanizmów rozwoju i wykorzystania umiejętności w Polsce, wyznaczono sześć priorytetów w zakresie rozwoju umiejętności:

1. Podnoszenie poziomu umiejętności kluczowych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych;
2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się nastawionej na aktywny i ciągły rozwój umiejętności;
3. Zwiększanie udziału pracodawców w rozwoju i lepszym wykorzystaniu umiejętności;
4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności;
5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów współpracy i koordynacji międzyresortowej oraz międzysektorowej w zakresie rozwoju umiejętności;
6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju i możliwości wykorzystania umiejętności.

4. Analiza SWOT i jej wpływ na poszczególne obszary oddziaływania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030

Analiza Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, w szczególności zawarta w niej ekspercka analiza SWOT oraz analiza SWOT grupy ekspertów ds. ZSU 2030 w województwie pomorskim określa obecne silne i słabe strony województwa, a także jego szanse i zagrożenia w dalszej perspektywie. Syntetyczny charakter tego typu analiz pozwala na wskazanie wzajemnego oddziaływania strategii regionalnej na realizację ZSU 2030 poprzez przypisanie wskazań z analizy SWOT do poszczególnych obszarów oddziaływania i nadania im odpowiedniej wagi.

Rozwiązanie to pozwala na określenie priorytetów działań przy wdrażaniu ZSU, a także może posłużyć bieżącej weryfikacji i monitoringowi wdrażania ZSU 2030 w regionie. Odbywać może się to np. poprzez aktualizację i analizę „katalogu działań planowanych lub już realizowanych w regionie - według tematów i kierunków działania ZSU 2030” stanowiącego rozdział 6 niniejszego dokumentu.

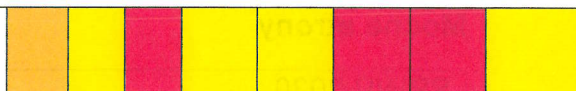
Poniżej zaprezentowano tabelaryczne zestawienie analizy SWOT Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 z poszczególnymi obszarami oddziaływania ZSU 2030, tj.:

- Obszar oddziaływania I - UMIEJĘTNOŚCI PODSTAWOWE, PRZEKROJOWE I ZAWODOWE DZIECI, MŁODZIEŻY I OSÓB DOROSŁYCH
- Obszar oddziaływania II - ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI W EDUKACJI FORMALNEJ - KADRY ZARZĄDZAJĄCE
- Obszar oddziaływania III - ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI W EDUKACJI FORMALNEJ - KADRY UCZĄCE
- Obszar oddziaływania IV - ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI POZA EDUKACJĄ FORMALNĄ
- Obszar oddziaływania V - ROZWIJANIE I WYKORZYSTANIE UMIEJĘTNOŚCI W MIEJSCU PRACY
- Obszar oddziaływania VI - DORADZTWO ZAWODOWE
- Obszar oddziaływania VII - WSPÓŁPRACA PRACODAWCÓW Z EDUKACJĄ FORMALNĄ I POZAFORMALNĄ
- Obszar oddziaływania VIII - PLANOWANIE UCZENIA SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE I POTWIERDZANIE UMIEJĘTNOŚCI

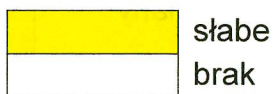
Mocne strony

SRWP 2030	ZSU 2030 obszary oddziaływania							
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
• kapitał ludzki / społeczny	■							
• stosunkowo szybkie reagowanie na zmiany (gospodarcze, cywilizacyjne)							■	■
• istotny wzrost liczby przedmiotowych i ilościowych sieci współpracy		■					■	
• silne uczelnie wyższe – duży potencjał uczelni w zakresie edukacji kadry oraz w zakresie oferty edukacyjnej	■			■	■			■
• racjonalna polityka w zakresie doskonalenia kadry zarządzającej zawarta w dokumentach strategicznych		■						
• poprawiająca się infrastruktura szkolnictwa zawodowego i wychowania przedszkolnego	■							
• przygotowanie kadry do pracy z uczniem zdolnym			■					
• ukształtowana polityka edukacji zawodowej			■					
• szeroka i zróżnicowana oferta (w tym komercyjna) pozwalająca na rozwijanie umiejętności				■				
• istniejący system pomorskiego systemu poradnictwa zawodowego						■		
• funkcjonujące Centrum Rozwoju Talentów (przykład rozwiązania), gdzie można spotkać się z doradcą zawodowym i zaplanować swoją ścieżkę kariery oraz określić swoje mocne strony i talenty						■		
• dzielnie się dobrymi praktykami w zakresie doradztwa i poradnictwa			■			■		
• zwiększająca się świadomość pracodawców i chęć współpracy w kontekście konieczności wspólnych działań		■					■	
• zdolność do sieciowania się i wyrażania swoich potrzeb (Związek Pracodawców Pomorza, Sztab Pracodawców Pomorskich)							■	
• wspieranie zaplecza instytucjonalnego dla celów badawczych i rozwojowych w zakresie kształcenia	■	■	■					■
• zintegrowanie systemów ZSK/ZRK (Zintegrowany System Kwalifikacji / Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji)							■	■

- rosnąca świadomość regionalna i potrzeby regionu

Oddziaływanie pozytywne:

Słabe strony

SRWP 2030	ZSU 2030 obszary oddziaływania							
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
• nadmierne przywiązanie do egzaminów jako narzędzia diagnostycznego		■	■					
• brak dostępnych narzędzi do badania umiejętności		■	■			■		■
• niski udział grup zawodowych w doskonaleniu	■	■			■			
• nieodpowiadające potrzebom kompetencje w zakresie zarządzania					■	■	■	
• korzystanie z innowacyjnych metod nauczania uzależnione przestrzennie (województwo podzielone)	■	■	■					
• niedostateczne rozwiązanie w zakresie organizacji doradztwa metodycznego		■		■	■		■	
• brak kompetencji kadry uczącej w diagnozowaniu specjalnych potrzeb uczniów		■						
• koncentracja najszerszej oferty w zakresie rozwijania umiejętności w obrębie aglomeracji	■		■				■	
• zbytne przywiązanie do autorytatywnego modelu edukacji	■	■						
• wykluczenie edukacyjne części społeczeństwa (dochodowe, geograficzne)	■							
• rozproszona informacja widoczna w wielu dokumentach strategiczno - programowych (strategia zarządzania kapitałem ludzkim) - trudne do odbioru przez interesariuszy	■		■		■	■		
• niewystarczający system identyfikacji potrzeb kształcenia na poziomie liderów (zarządzanie kadrami)			■				■	
• brak planów i konsekwencji w zarządzaniu rozwojem pracowników (planowanie i realizacja)		■	■				■	
• niska świadomość wagi profesjonalnego doradztwa zawodowego	■	■	■		■	■		■
• brak zaangażowania rodziców	■	■	■					■
• brak koordynacji działań i różnych sieci doradztwa			■			■	■	
• niska świadomość mieszkańców o możliwości korzystania ze wsparcia doradców	■							
• brak możliwości objęcia doradztwem większej populacji	■	■	■		■		■	■
• brak ciągłości w doradztwie na różnym etapie rozwoju	■	■		■		■	■	■
• zbyt niskie uposażenie doradcy		■				■		
• brak wspierania pracodawców w zakresie pracy z uczniem (np. podczas praktyk i staży)			■				■	

• brak wiedzy i zrozumienia dla konieczności ciągłego doskonalenia się i podnoszenia kwalifikacji	średnie	brak	brak	brak	brak	brak	brak	brak
• brak systemowych rozwiązań w zakresie doksztalcania	silne	brak	brak	brak	silne	brak	brak	brak
• zbyt niskie finanse na doksztalcanie - brak mechanizmów finansowania dla dorosłych lub niewystarczające środki	silne	brak	średnie	brak	silne	brak	brak	brak
• nieprzemyślane rozwiązania dotyczące potwierdzania kwalifikacji (niskie znaczenie dla pracodawców)	średnie	brak	brak	brak	średnie	brak	brak	brak
• niskie zaufanie do instytucji certyfikowanych	brak	brak	brak	silne	brak	średnie	średnie	brak
• brak narzędzi diagnostycznych identyfikujących talent na wczesnym etapie rozwoju	silne	silne	brak	średnie	średnie	brak	brak	silne

Oddziaływanie negatywne:

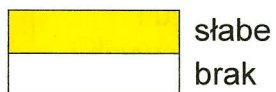
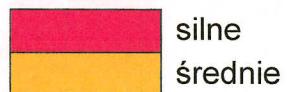
	silne		słabe
	średnie		brak

Szanse

SRWP 2030	ZSU 2030 obszary oddziaływania							
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
• rozwój edukacji „rozproszonej”	■	■	■	■	■	■	■	■
• rozwój kompetencji społecznych, w tym rozwój cyfrowej transformacji przemysłowej, wspierania innowacji oraz tzw. „zielonej” transformacji wymaga ciągłego rozwoju i zdobywania nowych umiejętności cyfrowych i ekologicznych	■	■	■	■	■	■	■	■
• oferta regionalnych placówek doskonalenia nauczycieli	■	■	■	■	■	■	■	■
• racjonalne wykorzystanie środków unijnych (FEP 2021 – 2027)	■	■	■	■	■	■	■	■
• rosnąca świadomość rodziców w sprawie edukacji dzieci, w tym wykorzystania sztucznej inteligencji w edukacji, przy jednoczesnym dbaniu o ich dobrostan	■	■	■	■	■	■	■	■
• oferta doskonalenia nauczycieli, w tym oferta edukacji online (min. dzięki środkom unijnym)	■	■	■	■	■	■	■	■
• bogata oferta studiów podyplomowych i szkoleń z zakresu zarządzania	■	■	■	■	■	■	■	■
• bogata oferta szkoleń i kursów zwłaszcza cyfrowych	■	■	■	■	■	■	■	■
• zwiększająca się świadomość pracodawców w zakresie work-life balance oraz inwestowania w rozwój umiejętności pracowników	■	■	■	■	■	■	■	■
• współpraca z rodzicami na wczesnym etapie rozwoju dziecka	■	■	■	■	■	■	■	■
• coraz większy dostęp do narzędzi, technik i metod pracy dorady zawodowego, w tym opartych o kompetencje i narzędzia cyfrowe	■	■	■	■	■	■	■	■
• pracodawcy otwarci na współpracę	■	■	■	■	■	■	■	■
• współpraca pracodawców z instytucjami edukacji formalnej i pozaformalnej	■	■	■	■	■	■	■	■
• tworzenie Centrów Kształcenia, Szkolenia i Doskonalenia Zawodowego	■	■	■	■	■	■	■	■
• platforma dotycząca planowania rozwoju kariery dla mieszkańców	■	■	■	■	■	■	■	■
• środki w ramach FEP (Fundusze Europejskie dla Pomorza) na rozwój umiejętności w tym ukierunkowane na nabywanie, rozwijanie i potwierdzanie kompetencji m.in. w zakresie kompetencji cyfrowych oraz zielonej gospodarki	■	■	■	■	■	■	■	■

• kampanie informacyjne podnoszące świadomość mieszkańców/pracowników nt. lifelong learning	silne	średnie	średnie	średnie	średnie	średnie	średnie	brak
• indywidualizm uczniów	silne	średnie	silne	silne	średnie	silne	średnie	silne
• fundusz obywatelski (crowdfunding)	silne	średnie	średnie	silne	średnie	średnie	słabe	średnie

Oddziaływanie pozytywne:

Zagrożenia

SRWP 2030	ZSU 2030 obszary oddziaływania							
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
• niekorzystne rozwiązania systemowe (prawne i polityczne)	silne	średnie	średnie	brak	brak	brak	brak	brak
• niekorzystne zmiany demograficzne	silne	silne	silne	silne	silne	silne	silne	silne
• niska dostępność wykwalifikowanych pracowników/ kadry	brak	brak	średnie	brak	średnie	brak	silne	brak
• postępujący rozdźwięk pomiędzy formami kształcenia a postępem rynku/pracodawców	średnie	brak	silne	brak	brak	brak	silne	brak
• brak dostępności lub niewłaściwe wykorzystanie środków	silne	silne	silne	silne	silne	silne	silne	silne
• fluktuacja pracowników i braki kadrowe (starzejąca się kadra)	brak	silne	silne	brak	średnie	brak	silne	brak
• brak wykwalifikowanej kadry zarządzającej	brak	brak	średnie	brak	brak	średnie	średnie	średnie
• coraz niższy prestiż zawodu nauczyciela	brak	silne	silne	brak	brak	brak	brak	brak
• podstawa programowa ograniczająca kreatywność nauczycieli	silne	silne	silne	brak	brak	brak	brak	brak
• zmieniające się przepisy	silne	silne	silne	silne	silne	silne	silne	brak
• postrzeganie edukacji pozaformalnej, jako czegoś mniej istotnego	średnie	średnie	średnie	silne	brak	średnie	brak	silne
• nadmierna centralizacja oraz ideologizacja	średnie	średnie	średnie	brak	brak	brak	brak	brak
• brak rozpoznania potrzeb pracowniczych - systemu i narzędzi planowania i monitorowania rozwoju zawodowego (migracje i odejścia pracowników)	brak	brak	brak	średnie	średnie	średnie	średnie	średnie
• brak Centrów Wsparcia Pracodawców w zakresie identyfikacji potrzeb i rozwijania kompetencji pracowników	brak	brak	brak	brak	silne	średnie	średnie	średnie
• negatywny stereotyp myślenia o doradcach zawodowych (słaba marka doradcy)	brak	brak	brak	brak	brak	silne	brak	silne
• brak wiedzy na temat ZSK i ZRK	silne	średnie	średnie	brak	silne	średnie	silne	średnie
• niska jakość form doksztalcania i brak walidacji jakości tych form	brak	brak	brak	średnie	średnie	brak	średnie	silne
• brak kompetencji: praca z uczniem w kryzysie psychicznym	silne	brak	silne	średnie	średnie	brak	średnie	brak

Oddziaływanie negatywne:

	silne		słabe
	średnie		brak

5. Pomorski Wojewódzki Zespół Koordynacji jako element koordynacji wdrażania ZSU 2030 na poziomie regionu

Zarząd Województwa Pomorskiego powołał Pomorski Wojewódzki Zespół Koordynacji ds. wspierania, koordynowania i monitorowania wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 w województwie pomorskim (PWZK) w skład, którego wchodzi przedstawiciele kluczowych na rzecz rozwijania umiejętności w województwie pomorskim podmiotów i instytucji. Powołany PWZK uwzględnia reprezentację pięciu filarów, o których mowa w KPO, tj.: oświata, gospodarka, zarządzanie strategiczne, fundusze europejskie i dialog społeczny.

Do udziału w pracach PWZK zaproszono zarówno przedstawicieli instytucji wprost wymienionych w wytycznych MEiN (obecnie Ministerstwo Edukacji Narodowej), jak i reprezentowanych przez ciała kolegialne o zasięgu regionalnym, w szczególności takich jak:

- Pomorska Rada Przedsiębiorczości (powołana w 2006 r.): 18 regionalnych organizacji pracodawców i izb gospodarczych, 16 jednostek wspierających rozwój przedsiębiorczości i IOB (w tym specjalne strefy ekonomiczne), przedstawiciele uczelni i organizacji naukowo-badawczych;
- Pomorska Rada Oświatowa: regionalne organizacje pracodawców, placówki edukacyjne różnych szczebli (w tym szkoły wyższe), gminy i starostwa odpowiedzialne za organizację systemu oświaty na swoich szczeblach;
- Pomorska Wojewódzka Rada Rynku Pracy: regionalne organizacje pracodawców i organizacje związkowe, organizacje pozarządowe zajmujące się statutowo problematyką rynku pracy, jst;
- Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego: regionalne organizacje pracodawców, związki zawodowe, administracja publiczna, organizacje pozarządowe;
- Regionalne placówki doskonalenia nauczycieli reprezentowane przez Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku;
- Konwent Powiatów Województwa Pomorskiego i Związek Gmin Pomorskich w ramach, których odbywa się dialog z organami prowadzącymi placówki oświatowe;
- Pomorski Konwent Dyrektorów Powiatowych Urzędów Pracy;
- Pomorska Wojewódzka Rada Rynku Pracy.

Ponadto w skład PWZK powołano przedstawicieli Rady Rektorów Województwa Pomorskiego, Pomorskiego Kuratorium Oświaty, Pomorskiej Rady Oświatowej, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku, Pomorskiego Konwentu Dyrektorów Powiatowych Urzędów Pracy, a także departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego (UMWP) właściwych do spraw: rozwoju gospodarczego i rynku pracy, edukacji, polityki społecznej, rozwoju regionalnego i zarządzania strategicznego, funduszy europejskich.

Zapisy Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) wskazują, iż w proces tworzenia Zoperacjonalizowanego Programu Wdrażania ZSU 2030 dla Województwa Pomorskiego powinny być włączone podmioty realizujące działania w zakresie poszczególnych Obszarów Tematycznych lub Tematów Oddziaływania ZSU 2030.

Zgodnie z założeniami mechanizmu wypracowanego dla województwa pomorskiego do zadań PWZK będzie należało przedstawianie Zarządowi Województwa Pomorskiego opinii, rekomendacji, stanowisk dot. wdrażania ZSU 2030 wynikających z przeglądu inicjatyw i przedsięwzięć realizowanych w województwie pomorskim oraz analizy uwarunkowań wpływających na realizację polityki uczenia się przez całe życie na poziomie regionalnym.

Sprawowanie przez PWZK funkcji ciała doradczego dla Zarządu Województwa Pomorskiego (ZWP) będzie realizowane w szczególności poprzez:

- 1) systematyczny przegląd inicjatyw i przedsięwzięć realizowanych w województwie pomorskim w obszarze polityki uczenia się przez całe życie;
- 2) analizowanie wszelkich kwestii, które wpływają na politykę uczenia się przez całe życie w województwie pomorskim;
- 3) przedstawianie ZWP i innym instytucjom w województwie rekomendacji i opinii dotyczących inicjatyw i przedsięwzięć realizowanych w województwie w obszarze polityki uczenia się przez całe życie;
- 4) wspieranie działań służących efektywnemu wydatkowaniu w województwie pomorskim środków przeznaczonych na uczenie się przez całe życie;
- 5) doradzanie i wspieranie w realizacji „Mechanizmu współpracy i koordynacji w zakresie uczenia się przez całe życie dla województwa pomorskiego”.

Zadania PWZK będą obejmowały m.in.:

I. Wspieranie polityki edukacyjnej regionu (województwa) na potrzeby przygotowania kadr dla gospodarki regionu i uczenia się przez całe życie, w tym podejmowanie działań mających na celu m.in.:

- konsolidację przedsięwzięć realizowanych w regionie przez podmioty działające na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego i uczenia się przez całe życie oraz inicjowanie działań w tym zakresie;
- wspieranie sieci współpracy i wymiany doświadczeń przedstawicieli: organów prowadzących szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, uczelni, instytucji rynku pracy oraz przedsiębiorców na rzecz podnoszenia jakości, efektywności i atrakcyjności regionalnego kształcenia zawodowego;
- animowanie współpracy pomiędzy szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe, uczelniami i pracodawcami na rzecz kształcenia zawodowego;
- rozwój kształcenia zawodowego w regionie, w tym zorientowanie tego kształcenia na potrzeby branż kluczowych, regionalnych inteligentnych specjalizacji poprzez m.in. dalsze dostosowywanie kierunków kształcenia zawodowego do potrzeb regionalnego

ryнку pracy z uwzględnieniem cyfrowej i zielonej transformacji oraz wspierania innowacyjności;

- upowszechnianie zmian w kształceniu zawodowym służących wzmocnieniu współpracy szkół z pracodawcami (informowanie o rozwiązaniach systemowych, możliwościach angażowania się w proces edukacyjny, zmianach w systemie kształcenia zawodowego);
- koordynację szkoleń branżowych dla nauczycieli kształcenia zawodowego w regionie,
- nawiązywanie współpracy z parkami technologicznymi i innymi podmiotami zaangażowanymi w rozwój edukacji i kształcenia zawodowego, przedsiębiorczości oraz w rozwój innowacyjności;
- promowanie nauk ścisłych i przyrodniczych oraz nauk inżynieryjno-technicznych z wykorzystaniem nauczania przez doświadczenie i praktycznego wykorzystywania wiedzy (STEM).

II. Wspieranie polityki uczenia się przez całe życie w województwie na potrzeby przygotowania kadr dla gospodarki regionu, w tym podejmowanie działań mających na celu m.in.:

- wspieranie rozwoju systemu uczenia się dorosłych w regionie, poprzez działania skierowane do instytucji usług rozwojowych mające na celu dostosowanie ich oferty do potrzeb regionalnego rynku pracy (branże kluczowe i regionalne inteligentne specjalizacje) z uwzględnieniem cyfrowej i zielonej transformacji oraz wspierania innowacyjności;
- włączanie operatorów usług rozwojowych, w tym realizujących projekty ze środków UE w tworzenie systemu uczenia się dorosłych odpowiadającego na potrzeby regionalnego rynku pracy;
- animowanie współpracy pomiędzy instytucjami/podmiotami rozwoju umiejętności, uczelniami i pracodawcami na rzecz uczenia się dorosłych;
- konsolidację przedsięwzięć realizowanych w regionie przez podmioty działające na rzecz uczenia się przez całe życie oraz inicjowanie działań w tym zakresie.

III. Koordynację działań w zakresie doradztwa zawodowego w regionach dla uczniów, studentów oraz osób dorosłych, w tym podejmowanie działań mających na celu m.in.:

- monitorowanie działań podejmowanych w regionie w obszarze doradztwa i poradnictwa zawodowego;
- rozwijanie sieci współpracy i wymiany doświadczeń doradców zawodowych zatrudnionych w szkołach i placówkach, uczelniach i instytucjach rynku pracy;
- podnoszenie kompetencji doradców zawodowych zatrudnionych w szkołach i placówkach, w tym w zakresie przepływu informacji o możliwościach kształcenia, szkolenia i doskonalenia zawodowego;
- włączenie pracodawców w doradztwo zawodowe na wszystkich poziomach;

- wdrożenie rozwiązań pilotażowych, np. kupon doradztwa zawodowego dla uczniów szkół podstawowych i osób dorosłych.

IV. Promocję kształcenia zawodowego oraz idei uczenia się przez całe życie, w tym podejmowanie działań mających na celu m.in.:

- organizację wydarzeń promujących kształcenie zawodowe i uczenie się przez całe życie z udziałem pracodawców,
- organizację konkursów branżowych wspieranych przez pracodawców i podmioty/instytucje gospodarcze.

6. Katalog działań planowanych lub już realizowanych w regionie - według tematów i kierunków działania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030

- zgodnie z schematem wynikającym z ZSU 2030 (cz. szczegółowa):

Kompetencje zawodowe oraz w obszarze kształcenia ustawicznego

Plan wsparcia kompetencji zawodowych

Jednym z fundamentów pomorskiej jest atrakcyjny rynek pracy, którego filarem są wysokie kompetencje pracowników oraz gotowość do ich podnoszenia, dzięki dostępności do wysokiej jakości kształcenia, a także zdolność adaptacji do zmiennych warunków społeczno-gospodarczych oraz otwartość na nowe wyzwania i trendy globalne (np. związane z przemysłem 4.0). Wysokie kompetencje pracowników sprzyjać będą adaptacji nowych modeli pracy oraz przyciągać atrakcyjnych pracodawców, świadomych znaczenia zadowolonych pracowników oraz konieczności zapewnienia im poczucia bezpieczeństwa oraz wsparcia w rozwoju zawodowym w szczególności na podnoszeniu jakości szkolnictwa branżowego, głównie poprzez jego dostosowanie do aktualnych potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy. Istotną rolę w tym procesie odgrywa współpraca z pracodawcami, którzy aktywnie będą zaangażowani w proces identyfikacji umiejętności, kompetencji, kwalifikacji zawodowych poświadczanych u uczniów. Dzięki działaniom podjętym przez Samorząd Województwa Pomorskiego, zmienia się profil kształcenia zawodowego, który jest lepiej dostosowany do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej oraz potrzeb regionalnego rynku pracy, a także powiązanych z nim regionalnych inteligentnych specjalizacji pomorza oraz branż kluczowych. Istotne jest wsparcie uczniów w zakresie doradztwa zawodowego oraz pomoc psychologiczno-pedagogiczna służące motywowaniu ich do kształcenia, zgodnie z własnymi potrzebami oraz zachodzącymi na rynku pracy zmianami. Potrzebne jest dalsze włączanie pracodawców w proces kształcenia zawodowego, dostosowane do potrzeb regionalnego rynku pracy uwzględniającego najnowsze trendy technologiczne oraz zapewnienie infrastruktury edukacyjnej odpowiadającej tym trendom. Realizacja wysokiej jakości staży, praktyk czy wizyt studyjnych u pracodawców pozwalających na zapoznanie się ze specyfiką danego zawodu, zdobycie umiejętności praktycznych w realnym środowisku pracy przy wykorzystaniu dostępnego i specjalistycznego sprzętu będzie jednym z priorytetowych działań interwencji, które zwiększy szanse uczniów szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i branżowe na odniesienie sukcesu na rynku pracy. W dobie obecnego zapotrzebowania prym wiodą umiejętności cyfrowe

połączone z kompetencjami z obszaru nauk ścisłych tzw. STEM (science, technology, engineering, mathematics) oraz STEAM (science, technology, engineering, arts, mathematics). Skuteczne rozwijanie i wykorzystywanie umiejętności podstawowych, przekrojowych i zawodowych ma kluczowe znaczenie dla kreowania pożądanego na rynku pracy kwalifikacji. Kluczowym jest zwiększenie umiejętności i kwalifikacji uczniów/słuchaczy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe do aktualnych wymagań rynku pracy, poszerzenia oferty dodatkowych umiejętności zawodowych oraz kwalifikacji rynkowych do zaoferowania uczniom w kształceniu zawodowym, w tym również w zakresie zielonej gospodarki i transformacji cyfrowej. Coraz większa świadomość i zaangażowanie pracodawców we współpracę ze szkołami/placówkami prowadzącymi kształcenie zawodowe stanowi skuteczne włączenie ich w proces kreowania oferty kształcenia zawodowego oraz umiejętności i kwalifikacji zawodowych młodzieży w regionie.

Celem głównym w obszarze kształcenia zawodowego jest wzrost zatrudnienia absolwentów szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe.

Cele szczegółowe:

- koordynacja rozwoju szkolnictwa zawodowego w branżach kluczowych gospodarki
- zbudowanie oferty szkolnictwa branżowego szytego na miarę możliwości rozwojowych regionu, w tym potrzeb i potencjału przedsiębiorców/pracodawców

W ramach Celu prowadzona będzie interwencja na rzecz rozwoju szkolnictwa zawodowego dostosowana do regionalnych i lokalnych potrzeb w zakresie rynku pracy i gospodarki, realizowana w sposób kompleksowy i koordynowany przez samorząd województwa pomorskiego. Zakres prowadzonych działań obejmie m.in. rozwój infrastruktury szkół i placówek kształcących w branżach kluczowych dla gospodarki regionu (w tym związanych z ISP), doposażenie pracowni kształcenia zawodowego oraz wyposażenie szkół i placówek w narzędzia i technologie umożliwiające zdalne kształcenie. Wszystkie powyższe działania realizowane będą we współpracy z pracodawcami lub ich organizacjami.

W ramach projektu KPO zaplanowano działania wspierające realizację celów w obszarze kształcenia zawodowego. Zaplanowano szereg działań w zakresie doradztwa zawodowego w regionach dla uczniów, studentów oraz osób dorosłych. Ważnym działaniem jest rozwój Pomorskiego Systemu Poradnictwa Zawodowego (PSPZ) pod kątem wspierania rozwoju umiejętności niezbędnych do pracy w branżach rozwojowych. W województwie pomorskim funkcjonuje (PSPZ), który skupia doradców zawodowych z podmiotów/institucji świadczących usługi całonocnego poradnictwa zawodowego. W ramach rozwoju Systemu planuje się stworzenie grup/zespołów zadaniowych, w których analizowane będą potrzeby oraz dyskusowane i wypracowywane możliwe

rozwiązania dla poszczególnych grup odbiorców, takich jak: cudzoziemcy, osoby niepełnosprawne, studenci, bierni zawodowo i in. służące ich aktywizacji zawodowej oraz rozwoju umiejętności w ramach edukacji pozaformalnej i uczenia się nieformalnego. Zadaniem zatrudnionych w ramach zadania animatorów subregionalnych ds. doradztwa zawodowego będzie sieciowanie podmiotów/institucji działających w obszarze poradnictwa i doradztwa zawodowego oraz uczenia się przez całe życie w subregionach. Jednym z narzędzi będzie stworzenie regionalnego systemu informacji (MAPA) o działaniach podejmowanych w regionie w obszarze poradnictwa zawodowego z uwzględnieniem możliwości rozwijania umiejętności niezbędnych do pracy w branżach rozwojowych, tj. cyfrowych, osobistych, społecznych, w zakresie uczenia się, w zakresie przedsiębiorczości, w zakresie myślenia krytycznego i kompleksowego rozwiązywania problemów, zdolności adaptacji do nowych warunków, w zakresie pracy zespołowej oraz związanych z kreatywnością i innowacyjnością, stworzenie planu upowszechniania idei uczenia się przez całe życie w subregionach ze szczególnym uwzględnieniem możliwości rozwijania umiejętności w ramach edukacji pozaformalnej i uczenia się nieformalnego niezbędnych do pracy w branżach rozwojowych. Istotnym działaniem było wyłonienie branż kluczowych dla gospodarki Pomorza z uwzględnieniem specyfiki subregionalnej.

Plan wsparcia kształcenia ustawicznego (uczenia się przez całe życie)

Uczenie się przez całe życie jest i będzie jednym z największych wyzwań dla systemów edukacyjnych na świecie. Zdolność i chęć uczenia się na wszystkich etapach życia i w różnicowanych formach gwarantują rozwój społeczeństw i umożliwiają przystosowanie się do nowych warunków gospodarczych, społecznych i kulturowych. Rynek pracy przechodzi dynamiczne zmiany – powstają nowe zawody, a istniejące wymagają nowych kwalifikacji, część zawodów przestanie istnieć (zagrożone mogą być m.in. zawody tradycyjnie związane z regionem). Konieczne jest zapewnienie wysokiej jakości zasobów pracy dla przedsiębiorstw przechodzących transformację w kierunku innowacyjnej i zrównoważonej gospodarki. Na dostępność kadr wpływają zmiany demograficzne, możliwości związane z szybkim dostosowaniem kwalifikacji mieszkańców do potrzeb pracodawców, a także napływ nowych mieszkańców i talentów spoza regionu (w tym spoza kraju). Z kolei, dostosowanie środowiska pracy do potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami pozwoli zaktywizować niewykorzystane dotąd zasoby pracy oraz wydłuży aktywność zawodową pracowników. „Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030” jako priorytet wskazuje rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się nastawionej na aktywny i ciągły rozwój umiejętności. Podkreśla także, że ludzie uczą się i rozwijają swoje umiejętności nie tylko w szkole, ale także poprzez działania podejmowane zarówno w pracy zawodowej, jak i w sferze pozazawodowej.

ZSU 2030 zwraca uwagę, że umiejętności przyszłości to m. in. kluczowe kompetencje przekrojowe. Podnoszenie kompetencji konieczne jest również w wieku dorosłym. Strategia podkreśla także znaczenie kształcenia w kontekście integracji osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami. Koncepcja uczenia się przez całe życie (ang. lifelong learning), w której podkreśla się, że samo uczenie się jest procesem indywidualnego rozwoju odbywającego się na wszystkich etapach życia – od nauki we wczesnym dzieciństwie do uczenia się na emeryturze

Dynamika rynku pracy, rozwój technologii, nowe modele wsparcia i rozwoju zawodowego sprawiły, że uczenie się przez całe życie – edukacja całożyciowa wyrosła na jedno ze strategicznych wyzwań edukacji europejskiej. W 2000 roku wpisano ją do strategii lizbońskiej, uznawanej za jeden z filarów rozwoju gospodarczego Unii Europejskiej.

Od kilku lat coraz większym wyzwaniem dla pracodawców jest zrekrutowanie talentów dysponujących zarówno pożądanymi kompetencjami, jak i umiejętnościami miękkimi. Dlatego też kształcenie ustawiczne ma obecnie kluczowe znaczenie dla dostosowania kadr do potrzeb rynku, zwłaszcza w sytuacji, gdy wiedza i umiejętności zmieniają się coraz szybciej, a wymagania rynku pracy dynamicznie ewoluują. Jednakże jak pokazują dane z badań i analiz nie tylko pracodawcy wspierają rozwój swoich pracowników na niewystarczającym poziomie.

Celem głównym w obszarze uczenia się przez całe życie jest upowszechnienie idei uczenia się przez całe życie i rozwijanie umiejętności dorosłych mieszkańców województwa pomorskiego, tak aby dostosować je do potrzeb regionalnego rynku pracy.

Realizację celów zapewnią różne działania w tym m.in.:

- zwiększenie uczestnictwa w edukacji nieformalnej,
- kompleksowe wsparcie szkół i placówek oświatowych,
- wzmocnienie wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- koordynacja rozwoju szkolnictwa zawodowego w branżach kluczowych dla gospodarki regionu,
- dialog edukacyjny z udziałem wszystkich interesariuszy szkoły, którego celem byłaby społeczna ocena funkcjonowania edukacji,
- diagnozowanie predyspozycji uczniów, odkrywanie ich talentów i zainteresowań, a także wspieranie w dokonywaniu wyborów edukacyjnych i zawodowych oraz kształtowanie postaw przedsiębiorczych,

- wspieranie działań służących realizacji zadań doradców zawodowych oraz podnoszeniu efektywności doradztwa zawodowego w szkołach z wykorzystaniem zaawansowanych technologii i narzędzi cyfrowych: podnoszenie kompetencji doradców zawodowych, zbudowanie bazy narzędzi niezbędnych w pracy doradcy zawodowego, poszerzenie współpracy z instytucjami rynku pracy, pracodawcami oraz szkołami wyższymi,
- rozwijanie pomorskiej sieci doradców zawodowych na obszarze powiatu i regionu,
- upowszechnianie wiedzy o zawodach wpisujących się w branże kluczowe dla gospodarki.

W ramach projektu KPO zaplanowano działania promujące ideę uczenia się przez całe życie, w tym badania dotyczące cyklicznej sytuacji gospodarczej Pomorza pozwalające uchwycić zachodzące zmiany i luki kompetencyjne pracowników w kluczowych obszarach gospodarki regionu.

Ważną i strategiczną rolę w procesie budowania kapitału ludzkiego i społecznego pełnią pomorskie uczelnie, których zaangażowanie w szeroko rozumiane działania edukacyjne i społeczne jest kluczowe.

Kompetencje cyfrowe, ekologiczne oraz w obszarze wspierania innowacji

W województwie pomorskim podejmowanych jest szereg działań i inicjatyw dotyczących wsparcia kompetencji cyfrowych oraz ekologicznych. Potrzeby pracodawców w zakresie kwalifikacji pracowników kształtowane są w szczególności przez takie czynniki jak: szybki rozwój nowych technologii, cyfryzacja, automatyzacja, Przemysł 4.0, a także zmiany klimatyczne i rozwój rynku ukierunkowanego na rozwój zrównoważony. Na rynek pracy wpływa również rozwój nowych form pracy (freelancing, gig economy – realizacja zleceń i projektów w miejsce stałego zatrudnienia, telepraca, praca zdalna). Pandemia COVID-19 uwidoczniła, że pozwalają one budować odporność przedsiębiorstw i instytucji na kryzys oraz nieprzewidziane sytuacje. Priorytetowy jest rozwój miejsc pracy w obszarach związanych z ISP oraz w branżach kluczowych dla gospodarki. Zasadniczą rolę w zapewnieniu kadr dla gospodarki regionu pełnią publiczne służby zatrudnienia oraz instytucje edukacyjne (w tym szkoły wyższe) i szkoleniowe. Fundamentalne znaczenie będzie miała współpraca międzysektorowa, prowadząca do rozwoju oferty dydaktycznej uczelni. Istotne znaczenie będzie miało w szczególności ukierunkowanie na rynek pracy odpowiadający na potrzeby gospodarki i wzrost

zatrudnienia, równość szans i niedyskryminacja, współpraca z przedsiębiorstwami skupionymi wokół ISP i branż kluczowych dla gospodarki, innowacje, cyfryzacja, korzystne oddziaływanie na klimat i środowisko oraz transformacja w kierunku GOZ.

Wsparcie kompetencji cyfrowych (obszar transformacji cyfrowej)

Cyfryzacja, nazywana także transformacją cyfrową jest kluczowym zjawiskiem wynikającym z przemian i procesów społeczno-gospodarczych. Znajduje ona zastosowanie w wielu obszarach życia oraz stanowi elementarną część zdecydowanej większości działań gospodarki narodowej. Związana jest z rozwojem: technologii 5G, przemysłu 4.0, Internetu rzeczy (IoT), sztucznej inteligencji (AI), systemów wirtualnej oraz rozszerzonej rzeczywistości, systemów przetwarzających duże i złożone zbiory danych (big data), cyfrowej tożsamości, a także z postępującym upowszechnieniem e-usług (np. w zakresie transportu, zdrowia, edukacji, energetyki, bankowości czy turystyki). Ważę cyfryzacji podniesiono m.in. w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, w której podkreśla się, że gospodarka opierać się będzie na nowoczesnych sieciach telekomunikacyjnych (stacjonarnych i mobilnych). Jedną z inteligentnych specjalizacji dotyczy nadania priorytetowego znaczenia inwestycjom w badania, rozwój i innowacje w obszarze „Technologii interaktywnych w środowisku nasyconym informacyjnie” (tzw. ISP 2). Specjalizacja ta opiera się na znacznej aktywności uczestników podążających za rozwojem technologii w zakresie megatrendów branżowych, szczególnie powiązanych ze sztuczną inteligencją czy systemami autonomicznymi. Wyzwaniem pozostaje eliminacja barier wpływających na wykluczenie cyfrowe.

Zgodnie z Umową Partnerstwa niezwykle ważna będzie poprawa kompetencji cyfrowych społeczeństwa. Pandemia COVID-19 znacznie przyspieszyła transformację cyfrową. Ujawniły się również dzięki temu zarówno ograniczenia w zakresie gotowości cyfrowej instytucji, przedsiębiorstw, szkół ale przede wszystkim istniejące niedobory umiejętności cyfrowych. Trendy globalne w coraz większym stopniu wpływają na rozwój lokalnych gospodarek. Przyspieszony rozwój technologii wymaga upowszechnienia kompetencji cyfrowych. Zdolność do przyciągania talentów staje się jednym z kluczowych warunków konkurencyjności miast i regionów. Nieuchronność zmian klimatycznych determinuje „zieloną” reorientację gospodarki. Województwo pomorskie od wielu lat buduje ekosystem innowacji. Jest to proces długotrwały, wymagający konsekwencji w działaniu oraz szybkiego reagowania na potrzeby ze strony partnerów i interesariuszy regionalnych. Kluczowym atutem regionu jest silny konglomerat uczelni pomorskich. Istotną rolę odgrywają Inteligentne Specjalizacje Pomorza, pozostając kluczowymi dla rozwoju gospodarczego regionu

branżami technologicznymi. Potrzebna jest pogłębienia współpraca oraz dalsza animacja w obszarach o wysokim potencjale B+R przy aktywnym udziale branż kluczowych oraz zaangażowaniu pomorskich uczelni oraz Instytucji Otoczenia Biznesu. Rozwijające się technologie będą stymulowały szereg zmian na rynku pracy i powstawanie zupełnie nowych zawodów. W związku z tym będą też wymagane nowe kompetencje. W dobie obecnego zapotrzebowania prym wiodą umiejętności cyfrowe połączone z kompetencjami z obszaru nauk ścisłych tzw. STEM (science, technology, engineering, mathematics). W przyszłości niezbędnym będzie skojarzenie ich z wiedzą z zakresu np. psychologii czy kognitywistyki oraz kompetencjami językowymi. W dobie robotyzacji czy automatyzacji, współpraca w zespole, umiejętność krytycznego myślenia czy negocjacji, zdolność szybkiego uczenia się, dostosowywania do zmieniających się warunków oraz przekazywania wiedzy, kreatywność w działaniu, otwartość, a także nastawienie na rozwiązywanie problemów, będą niezmiernie istotne i pożądane na rynku pracy. Połączenie umiejętności cyfrowych z tzw. kompetencjami miękkimi stanowić będzie kapitał, który odegra kluczową rolę w świecie innowacji. Głównym celem działań w zakresie transformacji cyfrowej jest podniesienie poziomu kompetencji cyfrowych mieszkańców województwa pomorskiego poprzez realizację działań dostosowanych do różnych grup wiekowych zapewniających dostęp i zwiększających jakość edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnej.

Wsparcie kompetencji ekologicznych (obszar transformacji ekologicznych)

Koordinacja realizacji programów skierowanych do wszystkich mieszkańców województwa, wpływających na wzrost wiedzy oraz zmianę zachowań i postaw w kluczowych obszarach, w szczególności: aktywności obywatelskiej i równego traktowania, kultury i tożsamości regionalnej, środowiska i klimatu, zdrowego trybu życia, racjonalnych zachowań komunikacyjnych, cyfryzacji oraz przedsiebiorczości stanowi jedno z działań samorządu województwa pomorskiego w obszarze rozwoju mieszkańców.

W europejskim programie na rzecz umiejętności wskazano zestaw podstawowych umiejętności ekologicznych na potrzeby rynku pracy z myślą o stworzeniu pokolenia specjalistów świadomych zagadnień związanych ze środowiskiem oraz z myślą o wprowadzaniu zagadnień z zakresu środowiska i klimatu do programów edukacji powszechnej, szkolnictwa wyższego oraz kształcenia i szkolenia zawodowego, a także badań naukowych.

Realizację celów zapewnią różne działania w tym m.in

- edukacji i budowania świadomości ekologicznej mieszkańców Pomorza poprzez rozwijanie praktycznych umiejętności, postaw i nawyków proekologicznych zarówno dzieci, młodzieży, jak i osób dorosłych,
- zwiększenie umiejętności praktycznych u dzieci, uczniów i osób dorosłych takich jak recykling, oszczędzanie energii czy zrównoważone zarządzanie zasobami.

W ramach działań zaplanowanych w KPO przewidziano realizację działania mającego na celu promocję rozwoju edukacji zielonej oraz wspieranie inicjatyw w zakresie przygotowania kadr dla zielonej gospodarki. W ramach planowanych działań będzie poruszana tematyka związana z zieloną transformacją gospodarki, która wiąże się nieuchronnie z kształtowaniem wśród pracowników tak zwanych „zielonych” kompetencji - wiedzy i umiejętności tworzenia i stosowania ekologicznych rozwiązań, takich, z których będzie chciał korzystać coraz bardziej świadomy konsument. Brak takich kompetencji spowalnia proces przeobrażenia firm, a co za tym idzie także całej gospodarki, w zielone, przyjazne otoczeniu i środowisku organizacji. Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć ma na celu przybliżanie rozwiązań przyszłości przybliżających do osiągnięcia celów klimatycznych, czego nie uda się dokonać bez zbudowania zupełnie nowych kompetencji.

Wsparcie innowacji (obszar wspierania innowacji)

Działania zapisane w Strategii Województwa pomorskiego wspierają innowacyjność i kreatywność w różnych sektorach i dziedzinach. Dotyczy to zarówno innowacyjnego podejścia do prowadzenia procesów gospodarczych, jak też upowszechniania nowych rozwiązań technologicznych, organizacyjnych i społecznych. Realizacja tej zasady oznacza, że przedsięwzięcia identyfikowane jako strategiczne analizowane będą przez pryzmat kryterium innowacyjności. W tym celu kluczowy jest wzrost inwestycji B+R, cyfryzacja, większe wykorzystanie nowych technologii i innowacji, a także zmniejszanie zasobochłonności, w tym energochłonności przedsiębiorstw. Działania te pomogą poprawić konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pozycję w globalnych łańcuchach wartości, są także istotne z perspektywy dążenia do neutralności klimatycznej, budowania odporności gospodarki na zmiany klimatu oraz reagowania na sytuacje kryzysowe (jak np. pandemia COVID-19).² Kluczową rolę w realizacji tego procesu odgrywać będą uczelnie i instytucje otoczenia biznesu, które mają fundamentalny wpływ na transfer wiedzy i innowacji do

gospodarki, a także budowanie zdolności przedsiębiorstw do zmian. Szczególnie istotny będzie także rozwój efektywnej współpracy sektora naukowo-badawczego, biznesu i administracji.

Realizację celów zapewnią różne działania w tym m.in.:

- koncentracja na inspirowaniu przedsiębiorstw do zmian,
- koordynowanie budowania regionalnego systemu innowacji oraz działań w zakresie międzysektorowej i międzynarodowej współpracy gospodarczej, a także inwestowanie w proces transformacji firm (w tym MŚP oraz PES)
- ukierunkowanie na innowacje, cyfryzacja, korzystne oddziaływanie na klimat i środowisko oraz transformacja w kierunku GOZ i Przemysłu 4.0.,
- wykorzystanie potencjału przedsiębiorstw skupionych w ramach ISP oraz przedsiębiorstw reprezentujących branże kluczowe dla gospodarki, w tym gospodarki morskiej,
- wzmocnienie produktywności i innowacyjności (w tym wdrażanie wyników prac B+R) oraz adaptacyjności przedsiębiorstw, wzrost ich ekspansji i rozpoznawalności na arenie międzynarodowej, współpraca biznesu, sektora B+R oraz publicznego w celu budowania przewagi technologicznej i wdrażania nowoczesnych rozwiązań,
- wykorzystanie cyfryzacji i zmian technologicznych jako stymulantów rozwoju i przełamywania wykluczenia z uwzględnieniem potencjału instytucjonalnego oraz kompetencji publicznej, biznesu, podmiotów systemu zdrowia, sektora pozarządowego oraz mieszkańców,
- podnoszenie umiejętności cyfrowych mieszkańców, przyspieszenia.

Wzmocnienie innowacyjności regionu wymaga stworzenia warunków do skutecznego współdziałania przedsiębiorstw z jednostkami badawczo-rozwojowymi i umożliwienia płynnego transferu wiedzy do gospodarki.

W ramach realizacji działania zaplanowano:

- wsparcie jednostek sfery B+R, w tym uczelni, w prowadzeniu prac badawczo- rozwojowych na potrzeby gospodarki,
- wsparcie obszarów Inteligentnych Specjalizacji Pomorza, jak również tworzenie i rozwój innowacyjnych klastrów,

<p>wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długoterwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej</p>	<p>osobami z niepełnosprawnościami czy osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,</p> <p>b) wsparcie, w formule konkursowej, osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, umowach cywilnoprawnych, ubogich pracujących, osoby z niepełnosprawnościami, o ograniczonej mobilności,</p> <p>c) wsparcie osób młodych pozostających bez pracy znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy realizowane w projektach OHP,</p> <p>d) wsparcie osób młodych (18-29 lat), które nie kształcą się, nie pracują oraz nie szkolą (młodzież NEET) w ramach inicjatywy ALMA.</p> <p>Interwencja koncentrować się będzie na aktywizacji niewykorzystanych zasobów pracy oraz promowaniu równości kobiet i mężczyzn.</p> <p>Osoby objęte interwencją otrzymają wsparcie, m.in. w ramach usług rynku pracy, z wykorzystaniem aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Interwencja będzie prowadzona w oparciu o przeprowadzoną indywidualną diagnozę. Uczestnicy projektów będą mogli skorzystać,</p>				
---	--	--	--	--	--

	<p>wsparcia osób doświadczających przemocy, w szczególności kobiet, osób LGBT+, rodziców samotnie wychowujących dzieci, osób długotrwale bezrobotnych, 4) ukierunkowane na nabywanie, rozwijanie i potwierdzanie kompetencji w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, kompetencji w zakresie kluczowych technologii prorozwojowych oraz kompetencji w zakresie zielonej gospodarki zgodnie z ramami wyznaczonymi przez Strategię Rozwoju Umiejętności.</p>						
<p>FEP 5. Fundusze europejskie dla silnego społeczeństwa Pomorza (EFS+)</p> <p>(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do</p>	<p>Planowane rodzaje działań</p> <p>W obszarze edukacji przedszkolnej, wspierane będą działania kompleksowe, mające na celu podniesienie jej jakości i dostępności, przede wszystkim poprzez:</p> <p>a) zajęcia wspierające rozwój kompetencji kluczowych dzieci (w tym dzieci z doświadczeniem migracji), jak np. zajęcia prowadzone przez specjalistów (psychologia, logopedia, diagnozowanie, integracja sensoryczna itp.),</p>	<p>2021-2027</p>	<p>156 302 747 EUR</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>

<p>grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawności -ami</p>	<p>b) podniesienie kompetencji nauczycieli w ramach doskonalenia zawodowego w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych dzieci, przygotowania ich do samodzielnego uczenia się, realizacji zindywidualizowanego wsparcia dziecka, a także prowadzenia zajęć stymulujących rozwój psychiczny i fizyczny dzieci,</p> <p>c) wspieranie tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego, oraz uzupełniająco, w ramach szerszych projektów:</p> <p>a) wprowadzanie rozwiązań organizacyjnych i metodycznych wpływających na efektywność kształtowania kompetencji kluczowych,</p> <p>b) budowanie tożsamości regionalnej,</p> <p>c) podnoszenie kompetencji w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.</p> <p>W obszarze kształtowania kompetencji kluczowych uczniów (w tym uczniów z doświadczeniem migracji) wspierane będą kompleksowe przedsięwzięcia organów prowadzących obejmujące:</p>	
--	---	--

	<p>a) poszerzenie oferty zajęć z wykorzystaniem potencjału różnych podmiotów (m.in. instytucji kultury, szkół wyższych, organizacji pozarządowych, pracodawców lub ich organizacji),</p> <p>b) realizację działań uwzględniających wyzwania cywilizacyjne, dotyczących budowania tożsamości regionalnej, w tym służących zachowaniu i rozwojowi języka regionalnego (kaszubskiego), odwołujących się do nadmorskiego położenia regionu (np. edukacja morska i wodna) oraz wykorzystujących edukację kulturową,</p> <p>c) rozwój kompetencji cyfrowych w procesie nauczania,</p> <p>d) wsparcie psychologiczno-pedagogiczne,</p> <p>e) poszerzenie i dopasowanie do potrzeb uczniów oferty z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego uwzględniającego aspekty przełamывania stereotypów płciowych w wyborze zawodu oraz promocję kierunków z obszaru STEM, szczególnie wśród dziewcząt,</p>							
--	--	--	--	--	--	--	--	--

						<p>f) doskonalenie zawodowe nauczycieli, przede wszystkim w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów, realizacji zindywidualizowanego procesu kształcenia, wykorzystania technologii komunikacyjno-informacyjnych (wsparcie komplementarne do interwencji prowadzonej na poziomie krajowym) oraz stosowania aktywizujących metod i technik nauczania.</p> <p>W ramach interwencji na rzecz kształtowania kompetencji kluczowych uczniów przewiduje się również realizację:</p> <p>a) kompleksowych działań koordynowanych przez SWP dotyczących:</p> <p>wsparcia szkół i placówek oświatowych – obejmujących m.in. działania służące kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów, doskonaleniu nauczycieli, wzmocnieniu kompetencji kadr systemu oświaty oraz wsparciu doradców zawodowych, a także realizację regionalnego programu stypendialnego wyróżniającego</p>		

szanse edukacyjne uczniów w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej, referencyjnych szkół i placówek oświatowych – obejmujących m.in. utworzenie sieci referencyjnych szkół i placówek oświatowych przez regionalne placówki doskonalenia nauczycieli,																																																																																																																																																																															
b) inicjatyw w obszarze edukacji pozaformalnej i uczenia się nieformalnego służących m.in. rozwijaniu kompetencji obywatelskich, z zakresu równego traktowania, kulturowych, ekologicznych oraz związanych z morską specyfiką regionu.																																																																																																																																																																															

	<p>doskonalenie kompetencji nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu, promocję kształcenia zawodowego oraz realizację przez SWP regionalnych programów wspierających uczniów o szczególnych uzdolnieniach w przedmiotach zawodowych (w tym w formie stypendiów dla uczniów w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej). Wszystkie działania realizowane będą we współpracy z pracodawcami lub ich organizacjami. Przewiduje się realizację przedsięwzięć zintegrowanych – ww. działania będą bezpośrednio powiązane i będą mieć nadrzędny charakter w stosunku do interwencji w Celu 4 (ii).</p>					<p>FEP 5. Fundusze europejskie dla silnego społeczeństwa Pomorza (EFS+)</p> <p>(g) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności</p>	<p>W ramach Celu realizowane będą następujące działania:</p> <p>a) usługi rozwojowe, w tym w zakresie kompetencji cyfrowych, w ramach Podmiotowego Sytemu Finansowania (PSF) dla osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść lub potwierdzić swoje kompetencje</p>	<p>2021-2027</p> <p>57 343 888</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>
--	---	--	--	--	--	---	---	------------------------------------	----------	----------	----------

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

mieszkańców Pomorza w oparciu o przystosowany do potrzeb regionalnej gospodarki system kształcenia ustawicznego (w ramach kompleksowej i koordynowanej przez SWP interwencji ukierunkowanej na ułatwienie mieszkańcom zdobywania kompetencji, podnoszenia i potwierdzania kwalifikacji oraz rozwijania umiejętności, zgodnie z posiadanymi predyspozycjami, pozwalających im podjąć zatrudnienie w wybranych branżach, najbardziej istotnych i perspektywicznych dla gospodarki regionu). Niniejsze działania będą podejmowane w porozumieniu z Wojewódzkim Zespołem Koordynującym,

e) podnoszenie kompetencji kadr kultury i turystyki w zakresie prowadzenia działalności kulturalnej i turystycznej, nawiązywania współpracy i partnerstw ponadinstytucjonalnych, efektywnego udostępniania potencjalnym odbiorcom produktów kultury adekwatnych do ich potrzeb oraz rozwoju społecznych funkcji kultury i turystyki wpływających na wzrost wiedzy oraz zmianę zachowań i postaw w obszarze kultury i tożsamości regionalnej,

	<p>f) podnoszenie kompetencji kadr systemu ochrony zdrowia (w tym kadr systemu ochrony zdrowia z państw trzecich oraz personelu administracyjnego) w celu podniesienia jakości i efektywności opieki nad pacjentem, w szczególności w obszarze komunikacji interpersonalnej, znajomości systemów informatycznych, umiejętności organizacyjno-zarządczych.</p> <p>Działania w zakresie kompetencji cyfrowych będą komplementarne do interwencji planowanej w ramach programu FERS w zakresie Klubów Rozwoju Cyfrowego.</p> <p>W obszarze uczenia się dorosłych (z wyłączeniem kadr ochrony zdrowia oraz kultury i turystyki) preferowane będą projekty:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ukierunkowane na rozwój i potwierdzanie kompetencji oraz nabywanie kwalifikacji dostosowanych do potrzeb ISP oraz branż kluczowych mających istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa, 2) ukierunkowane na rozwój i potwierdzanie kompetencji cyfrowych, 3) ukierunkowane na rozwój i potwierdzanie kompetencji oraz 					
--	--	--	--	--	--	--

<p>FEP 5. Fundusze europejskie dla silnego społeczeństwa Pomorza (EFS+)</p>	<p>nabywanie kwalifikacji w sektorach związanych ze środowiskiem, klimatem, energią, gospodarką o obiegu zamkniętym oraz biogospodarką,</p> <p>4) partnerskie, realizowane we współpracy instytucji rynku pracy z pracodawcami lub organizacjami pracodawców i/lub organizacjami pozarządowymi i/lub instytucjami edukacyjnymi (w tym szkołami wyższymi) i szkoleniowymi,</p> <p>5) ukierunkowane na wsparcie osób z najtrudniejszych grup docelowych, tj. osób młodych w wieku 18-29 lat, osób w wieku 55 lat i starszych, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, osób z niepełnosprawnościami, kobiet, osób sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami czy osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (preferencja dotyczy wyłącznie zakresu interwencji wskazanego w ppkt. a).</p>	<p>2021-2027</p>	<p>35 247 600 EUR</p>	<p>x</p>																
---	---	------------------	---------------------------	----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p>	<p>wykorzystujące instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej.</p> <p>Uzupełniająco w stosunku do ww. działań, realizowane będzie także wsparcie towarzyszące, niezbędne do aktywizacji osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, którym objęte zostaną rodziny ww. osób przy wykorzystaniu środowiskowych form aktywizacji społecznej, m.in. w ramach działań na rzecz rozwoju kompetencji w zakresie spędzania czasu wolnego i udziału w kulturze. Interwencja ta będzie dotyczyć przede wszystkim dzieci i młodzieży (tzw. profilaktyka wykluczenia społecznego).</p> <p>W obszarze rozwoju ekonomii społecznej, interwencja koncentrować będzie się na realizacji usług na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej, głównie przy wykorzystaniu istniejącego potencjału ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (OWES).</p> <p>Działalność OWES obejmie przede wszystkim kompleksowe wsparcie istniejących podmiotów ekonomii społecznej służące ich profesjonalizacji, a także stymulowanie</p>					
---	--	--	--	--	--	--

	<p>powstawania nowych podmiotów, m.in. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) wspieranie tworzenia i początkowego utrzymania miejsc pracy (do 12 miesięcy) oraz procesu reintegracji zawodowej i społecznej, b) podnoszenie jakości oraz promocję produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej, c) stymulowanie współpracy pomiędzy biznesem a podmiotami ekonomii społecznej, d) wsparcie podmiotów ekonomii społecznej w zakresie korzystania z instrumentów finansowych skierowanych do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, e) wzmocnienie podmiotów ekonomii społecznej jako realizatora usług społecznych, f) doskonalenie kompetencji liderów podmiotów ekonomii społecznej (wsparcie komplementarne do interwencji planowanej w ramach programu FERS), g) wsparcie działań edukacyjnych i promujących ekonomię społeczną w regionie. 				
--	---	--	--	--	--

<p>FEP 5. Fundusze europejskie dla silnego społeczeństwa Pomorza (EFS+)</p> <p>(i) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów</p>	<p>W obszarze systemowej integracji imigrantów wspierane będą kompleksowe przedsięwzięcia realizowane przez JST wykorzystujące w pierwszej kolejności ogólnie dostępne instrumenty włączenia i aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej (w tym przedszkolnej i zawodowej), kulturalnej i zdrowotnej. Ww. przedsięwzięcia mogą obejmować również np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) pomoc psychologiczną, prawną, bytową, zdrowotną i tłumaczeniową dla imigrantów doświadczających wykluczenia, b) kursy języka polskiego, c) podnoszenie i potwierdzanie kompetencji oraz nabywanie kwalifikacji zawodowych i zdobywanie doświadczenia zawodowego, d) działania na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin imigrantów – integrujące z grupą rówieśniczą i społecznością lokalną oraz wspomagające edukację, e) szerokie upowszechnianie wśród imigrantów informacji o usługach publicznych i specjalistycznych, f) działania antydyskryminacyjne, w szczególności na rynku pracy, 	2021-2027	18 118 682 EUR	x	x	x	x	x	x	x
--	--	-----------	----------------	---	---	---	---	---	---	---

	<p>g) tworzenie miejsc tzw. bezpiecznego raportowania w przypadku doznania wszelkich form przemocy/wyzysku.</p> <p>Preferowane będą projekty:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) realizowane w partnerstwie JST z organizacjami pozarządowymi i/lub pracodawcami/ organizacjami pracodawców, 2) wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat. <p>Ponadto przewiduje się realizację kompleksowych działań koordynowanych przez SWP obejmujących m.in. podwyższanie kompetencji pracowników instytucji publicznych oraz pracowników i wolontariuszy organizacji pozarządowych w zakresie integracji imigrantów, budowanie standardów obsługi imigrantów, działania sieciujące podmioty publiczne, pozarządowe i prywatne, wsparcie pracodawców, organizacji pracodawców oraz IOB w obszarze prawnych aspektów zatrudnienia migrantów, a także analizy, badania i monitoring sytuacji i liczby imigrantów w województwie.</p> <p>Wszystkie ww. działania muszą być prowadzone w oparciu o kompleksową</p>	

	diagnozę potrzeb imigrantów i interesariuszy instytucjonalnych.							
<p>FEP 5. Fundusze europejskie dla silnego społecznego Pomorza (EFS+)</p> <p>(I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci</p>	<p>Planowane rodzaje działań</p> <p>W ramach Celu przewiduje się realizację kompleksowych działań koordynowanych przez SWP w zakresie wspierania powstawania i konsolidacji inicjatyw systematycznej współpracy organizacji pozarządowych z przedsiębiorcami tworzących mechanizm wsparcia oddolnych przedsięwzięć na rzecz rozwoju wspólnot lokalnych. Interwencja realizowana będzie we współpracy z partnerami, w szczególności z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, podmiotami ekonomii społecznej/przedsiębiorstwami społecznymi, JST oraz partnerami społecznymi.</p> <p>Podjęte działania będą miały na celu aktywizowanie lokalnych wspólnot do realizowania działań społecznych i obywatelskich, będących efektem partnerskiej współpracy przedsiębiorców, NGO i JST, co przyczyni się do wzmocnienia partycypacji społecznej, wielosektorowego dialogu i współpracy, rozwoju społecznej odpowiedzialności biznesu, a także budowania potencjału organizacji</p>	2021-2027	8 500 000 EUR	x			x	x

<p>FEP 5. Fundusze europejskie dla silnego społeczeństwa Pomorza (EFS+)</p> <p>c) wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy,</p>	<p>spoleczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych.</p> <p>Ponadto realizowana będzie interwencja na rzecz wzmocnienia potencjału pomorskich organizacji społeczeństwa obywatelskiego ukierunkowana m.in. na:</p> <p>a) wzmocnienie zasobów organizacji (m.in. poprzez rozwój umiejętności i kompetencji pracowników),</p> <p>b) urynkowanie organizacji, w tym poprzez budowanie relacji organizacji społeczeństwa obywatelskiego z organizacjami pracodawców i biznesem,</p> <p>c) rozwój sieci centrów organizacji pozarządowych,</p> <p>d) działania na rzecz rozwoju lokalnej filantropii oraz społecznej odpowiedzialności biznesu.</p>	<p>2021-2027</p>	<p>11 500 000 EUR</p>	<p>x</p>																	
---	--	------------------	---------------------------	----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>FEP 1. Fundusze europejskie dla konkurencyjnego i inteligentnego Pomorza</p> <p>(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne</p>	<p>e) wsparcie kosztów readaptacji osób powracających do pracy po długotrwałej nieobecności u danego pracodawcy, spowodowanej sprawowaniem opieki nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny,</p> <p>f) działania z zakresu zapobiegania dyskryminacji na rynku pracy oraz przełamywania stereotypów związanych z płcią.</p>	<p>2021-2027</p>	<p>94 877 235 EUR</p>							
	<p>W zakresie usług doradczych dla MŚP interwencja realizowana będzie w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i obejmie m.in.:</p> <p>a) specjalistyczne usługi dla MŚP, w tym specjalistyczne usługi doradcze, m.in. proinnowacyjne, w oparciu o istniejące IOB świadczące profesjonalne usługi dla przedsiębiorstw w odpowiedzi na zgłaszane przez nie potrzeby,</p> <p>b) podniesienie kompetencji MSP w zakresie poprawy produktywności, zarządzania i dostosowania do zmiennych warunków rynkowych i technologicznych (w tym cyfryzacja i automatyzacja procesów, zarządzanie innowacjami, nowe modele biznesowe, internacjonalizacja),</p>									

	<p>c) cykliczne badania pomorskich przedsiębiorstw w celu zwiększenia efektywności wsparcia specjalistycznego dla MŚP,</p> <p>d) stworzenie regionalnej sieci punktów konsultacyjnych świadczących kompleksowe usługi konsultacyjne dla MŚP w formule one-stop-shop, w tym w każdym subregionie.</p> <p>Wsparcie ukierunkowane będzie na projekty odpowiadające na potrzeby gospodarki. Uzupełniająco (w ramach finansowania krzyżowego), przewiduje się działania skierowane do pracowników zatrudnionych przez inwestorów, w tym m.in. działania ukierunkowane na przekwalifikowanie i podnoszenie kompetencji.</p> <p>Preferowane będą projekty:</p> <p>1) wsparcie rozwoju kompetencji przedsiębiorstw w zakresie internacjonalizacji oraz dostosowania oferty firmy do wymagań rynków zagranicznych.</p>		2024-2027	3 027 511 EUR	x	x	x	x	x	x
FEP 5. Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFS+)	Planowane rodzaje działań	W obszarze rozwoju kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia (PSZ) i innych instytucji rynku pracy								

	realizowana będzie w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP.								
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--

Obszar oddziaływania ZSU 2030 (I-VIII)			
Obszar oddziaływania I Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych			
Nazwa projektu, programu, działania	Krótki opis wraz ze spodziewanymi rezultatami	Termin realizacji	Budżet i źródło finansowania
Współpraca Uczelni ze szkołami średnimi	Współpraca ze szkołami polegająca na organizowaniu zajęć w szkołach wyższych dla uczniów szkół średnich, w formule kształcenia formalnego i pozaformalnego. Przykładem jest np. Biotech Week na MWB UG i GUMed - warsztaty dla licealistów, Gdański Salon Maturzystów na UG, Pomorska Noc Naukowców.	Na bieżąco w ciągu roku akademickiego	Środki wydziałów/ Uniwersytet/Politechnika/Akademia
Organizacja zajęć dodatkowych	Organizacja zajęć dodatkowych w formule kształcenia pozaformalnego z zakresu umiejętności podstawowych, powodujących ograniczenie w rezygnacji ze studiów.	Październik/grudzień każdego roku akademickiego	MEN, MNiSW

Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe młodzieży

Obszar oddziaływania ZSU 2030 (I-VIII)			
Obszar oddziaływania I Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych			
Nazwa projektu, programu, działania	Krótki opis wraz ze spodziewanymi rezultatami	Termin realizacji	Budżet i źródło finansowania
Współpraca Uczelni ze szkołami średnimi i technikami	Współpraca Uczelni na podstawie umów ze szkołami polegająca na organizowaniu zajęć w uczelni dla uczniów szkół średnich. Rezultat: Wzrost kompetencji kluczowych uczniów szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne i zawodowe.	Na bieżąco w trakcie roku akademickiego	Środki wydziałów
Organizacja zajęć dodatkowych z zakresu nauk podstawowych	Organizacja i realizacja zajęć dodatkowych z zakresu nauk podstawowych. Rezultat: Ograniczenie rezygnacji ze studiów.	Październik-grudzień każdego roku akademickiego	Środki MNiSW

Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe osób dorosłych

Obszar oddziaływania ZSU 2030 (I-VIII)			
Obszar oddziaływania I: Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych			
Nazwa projektu, programu, działania	Krótki opis wraz ze spodziewanymi rezultatami	Termin realizacji	Budżet i źródło finansowania
Usługi poradnictwa zawodowego	Prowadzenie usług w zakresie poradnictwa zawodowego oraz upowszechnianie idei i korzyści wynikających z całościowego poradnictwa zawodowego i uczenia się przez całe życie wśród mieszkańców Pomorza, w tym cudzoziemców.	cały rok	Budżet Województwa
Wsparcie mieszkańców regionu w rozwoju umiejętności	Działania promocyjno-informacyjno-edukacyjne prowadzone w ramach wydarzeń realizowanych w obszarze kształcenia ustawicznego i doradztwa zawodowego (np. „Marzec na obcasach”, „Projekt Kariera”, „Pomorski Dzień Przedsiębiorczości”).	cały rok	Budżet Województwa Środki centralne
Pomorskie Centrum Umiejętności	Utworzenie PCU będącego miejscem koordynacji działań w regionie na rzecz podnoszenia wiedzy na temat branż rozwojowych (branże kluczowe regionu oraz ISP) i umiejętności niezbędnych do pracy w tych branżach, upowszechniania rozwoju tych umiejętności w procesie upskillingu i reskillingu, a także projektowania i realizacji usług doradczych dla mieszkańców oraz na rzecz rozwoju pracodawców.	2024-2026	1 552 000,00 PLN Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności

Regionalne wsparcie rozwoju kompetencji kluczowych w pomorskich szkołach	Podniesienie jakości edukacji w woj. pomorskim oraz zwiększenie wewnętrznej spójności edukacyjnej regionu poprzez kształtowanie i rozwój kompetencji kluczowych uczniów oraz podniesienie kompetencji nauczycieli w tym cyfrowych.	2023-2025	25 052 412,00 PLN Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027
EU-BELONG Międzykulturowe Podejście do Integracji Migrantów w Regionach Europy	Poprawa włączenia społeczno-ekonomicznego migrantów oraz poczucia przynależności poprzez opracowanie regionalnej strategii integracji w oparciu o silne podejście międzykulturowe.	2022-2025	388 479,00 PLN Budżet Województwa
#Chcę tu pracować	Kampania promująca szkolnictwo branżowe zakładu nakręcenie filmików w różnych branżach i przedsiębiorstwach, które prezentują różne zawody, a także dystrybucję w mediach społecznościowych.	2021 – obecnie	Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna
Pomorskie Miasteczko Zawodów	Odbiorcami są osoby, które chcą zmieniać i rozwijać swoje życie zawodowe. Oferta Pomorskiego Miasteczka Zawodów kierowana jest do: <ul style="list-style-type: none"> – osób pragnących wzmocnić swoją pozycję na rynku pracy oraz poznać zasady jego funkcjonowania (w szczególności są to osoby bezrobotne, młodzież szkolna, absolwenci, osoby zainteresowane zmianą pracy i inni); – osób, które chcą założyć własną działalność gospodarczą, bądź już posiadają firmę działającą w sektorze MSP; 	2021 – obecnie	Miasto Gdynia

	<ul style="list-style-type: none"> - młodzieży szkolnej - uczniom ostatnich klas szkół podstawowych (VII i VIII) oraz szkół ponadpodstawowych. 		
<p>Zdolni z Pomorza – wsparcie regionalne</p>	<p>Cel główny – zapewnienie uczniom uzdolnionym, którzy w toku edukacji napotykają na bariery o charakterze społeczno-ekonomicznym i terytorialnym, odpowiedniego wsparcia w rozwoju ich uzdolnień.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie szans na sukces uczniów w dalszej edukacji i karierze zawodowej; - wzrost atrakcyjności i jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek systemu oświaty w zakresie wspierania rozwoju uzdolnień uczniów; - wzrost świadomości i kompetencji dyrektorów szkół i placówek systemu oświaty oraz nauczycieli w zakresie wspierania rozwoju uzdolnień uczniów; - zwiększenie świadomości i zainteresowania jednostek samorządu terytorialnego, szkół wyższych, pracodawców i innych podmiotów w zakresie wspierania rozwoju uzdolnień uczniów. <p>Grupa docelowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uczniowie szkół podstawowych (VI–VIII klasa) oraz szkół ponadpodstawowych; - nauczyciele oraz dyrektorzy szkół i placówek systemu oświaty. 	<p>01.11.2023 - 31.10.2026</p>	<p>Całkowity koszt projektu: 4 706 986,04 PLN</p> <p>Dofinansowanie UE - FEP: 4 000 938,13 PLN</p>

Obszar oddziaływania ZSU 2030 (I-VIII)			
Obszar oddziaływania II: Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej - kadry zarządzające			
Nazwa projektu, programu, działania	Krótki opis wraz ze spodziewanymi rezultatami	Termin realizacji	Budżet i źródło finansowania
Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych	Wdrożenie innowacyjnych i trwałych mechanizmów współpracy na gruncie kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego, uczenia się przez całe życie, sprzyjających odporności i doskonałości cyfrowej i zielonej transformacji.	2023-2026	25 077 000,00 PLN Budżet Województwa Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
I3HIES Boosting Interregional Innovation Investment and cooperation among Health Innovation EcoSystems	Zwiększenie międzyregionalnych inwestycji w innowacje oraz współpraca w ekosystemie innowacji w dziedzinie zdrowia.	2023-2025	204 296,00 PLN Budżet Województwa

Obszar oddziaływania III: Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące

Nazwa projektu, programu, działania	Krótki opis wraz ze spodziewanymi rezultatami	Termin realizacji	Budżet i źródło finansowania
<p>Mentor 2.0</p> <p>Autorska metoda MENTOR</p>	<p>Autorska metoda MENTOR opracowana przez CIE przygotowuje kadrę pedagogiczną do zmiany modelu kształcenia: od XIX-wiecznego transferu wiedzy do XXI-wiecznego mentoringu – wysokiej jakości wsparcia w rozwoju dzieci i młodzieży. Taka modernizacja szkół może być skutecznie osiągnięta tylko wtedy, gdy zostanie przeprowadzona wspólnie z nauczycielami i uczniami, a projekt zaprosi obie te grupy do zreformowania status quo ich relacji, aby były bardziej adekwatne do modelu społecznego i gospodarczego tego stulecia.</p> <p>Główne cele projektu to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wzmocnienie kompetencji przekrojowych w tym cyfrowych i ekologicznych nauczycieli, – uatrakcyjnienie zawodu nauczyciela, – stworzenie zgrywalizowanej platformy e-learningowej skierowanej do nauczycieli, – zwiększenie szans nauczycieli z małych miast i wsi na dostęp do przelomowej pedagogiki cyfrowej, – pomoc nauczycielom w identyfikacji uczniów, którzy są bardziej zagrożeni porzuceniem szkoły oraz w podejmowaniu działań interwencyjnych, – pomoc nauczycielom w prowadzeniu uczniów, aby byli świadomi swoich mocnych stron i talentów 	<p>2022-2024</p>	<p>Erasmus +</p>

<p>Regionalne wsparcie rozwoju kompetencji kluczowych w pomorskich szkołach</p>	<p>i mogli budować swoją przyszłość na usprawnieniu przejścia między różnymi etapami edukacji i ścieżkami kariery,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie umiejętności komunikacyjnych i przywódczych nauczycieli, - zwiększenie możliwości współpracy edukatorów poza szkołą. <p>Rezultat: Mentor 2.0 ma na celu wspieranie wzorca, w którym nauczyciele są przede wszystkim mentorami dla swoich uczniów, a nie tylko „przekaźnikami” wiedzy. Po sześciu latach obecności MENTORA wśród polskich nauczycieli w środowisku offline, CIE, wraz z międzynarodowymi partnerami, opracuje, przetestuje i wdroży ramy koncepcyjne MENTORA 2.0 i innowacyjną platformę cyfrową. Wszystko po to, aby wzmocnić umiejętności mentorskie wśród nauczycieli szkół podstawowych i średnich.</p>	<p>2023-2025</p>	<p>25 052 412,00 PLN Budżet Województwa</p>
<p>Podniesienie jakości edukacji w woj. pomorskim oraz zwiększenie wewnętrznej spójności edukacyjnej regionu poprzez kształtowanie i rozwój kompetencji kluczowych uczniów z uwzględnieniem rozwoju kompetencji cyfrowych oraz podniesienie kompetencji nauczycieli.</p> <p>Grupa docelowa: uczniowie, nauczyciele i dyrektorzy szkół o wynikach egzaminów zewnętrznych poniżej średniej wojewódzkiej znajdujących się na obszarze gmin wiejskich i miejsko-wiejskich zagrożonych trwałą marginalizacją, nauczyciele, w tym doradcy zawodowi z terenu całego województwa, dyrektorzy szkół i placówek oświatowych z terenu całego województwa, pracownicy</p>			

	<p>merytoryczni organów prowadzących z terenu całego województwa.</p> <p>Celem szczegółowym jest m.in. wzmocnienie kompetencji nauczycieli, w tym kompetencji wychowawczych, cyfrowych, interpersonalnych i komunikacyjnych, wzmocnienie kompetencji nauczycieli – doradców zawodowych, w tym kompetencji cyfrowych. Podniesienie kompetencji będzie zarówno w ramach formach kształcenia formalnego jak i pozaformalnego, tj. szkolenia, seminaria, studia podyplomowe.</p>		
<p>Regionalne wsparcie edukacji włączającej</p>	<p>Cel główny – wsparcie wdrażania edukacji włączającej w pomorskich szkołach i placówkach oświatowych.</p> <p>Grupa docelowa: nauczyciele, w tym psychologowie, pedagodzy szkolni, logopedzi, terapeuci, dyrektorzy szkół i placówek systemu oświaty, w tym dyrektorzy poradni psychologiczno-pedagogicznych, pracownicy merytoryczni organów prowadzących, rodzice i opiekunowie prawni uczniów. Wsparciem zostanie objętych 360 przedstawicieli kadry szkół i placówek oświaty.</p> <p>Wsparcie nauczycieli oraz kadry wspierającej i organizującej proces nauczania dające możliwość nabywania oraz doskonalenia umiejętności, kompetencji i kwalifikacji oraz rozwoju osobistego, zarówno w formach kształcenia formalnego jak i pozaformalnego m. in.: poprzez studia podyplomowe, spotkania, szkolenia, wizyty studyjne w zakresie pracy między z uczniem/słuchaczem</p>	<p>01.11.2023 - 31.10.2026</p>	<p>Wartość projektu ogółem: 4 772 322,35 PLN</p> <p>Kwota dofinansowania ze środków UE i budżetu państwa: 4 533 706,23 PLN</p>

	ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi z uwzględnieniem rozwoju kompetencji cyfrowych.	
--	--	--

Obszar oddziaływania ZSU 2030 (I-VIII)		
Obszar oddziaływania IV: Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną		
Nazwa projektu, programu, działania	Krótki opis wraz ze spodziewanymi rezultatami	Termin realizacji
Ecomarinas	<p>Promowanie i poprawa zrównoważonego korzystania z wody na marinach. Projekt jest odpowiedzią na rozwój żeglarstwa w regionie Południowego Bałtyku i związanym z nim problemem kształtowania ekologicznych postaw pływania jachtem. W szczególności chodzi o korektę praktyk środowiska żeglarskiego odnośnie braku zainteresowania użytkowaniem pompy zęzowej jachtu lub pompy ściekowej. Projekt Ecomarinas ma być odpowiedzią na problemy związane z tymi zagadnieniami.</p>	<p>07.2024 r. – 06.2027 r. (36 miesięcy)</p>
		<p>Budżet i źródło finansowania</p> <p>Całkowity budżet projektu: 2 477 218,00 EUR, w tym: dofinansowanie UE (80%): 1 981 774,40 EUR wkład własny (20%): 495 443,60 EUR</p> <p>Całkowity budżet Gdański Ośrodek Sportu: 835 135,00 EUR, w tym:</p>

				dofinansowanie UE (80%): 668 108,00 EUR wkład własny (20%): 167 027,00 EUR część inwestycyjna dla Gdański Ośrodek Sportu: 278 000,00 EUR
Bez ogródek o bioróżnorodności	Podniesienie świadomości ekologicznej poprzez kreowanie miejsc sprzyjających różnorodności biologicznej.	2023-2024	72 550,00 PLN Budżet Województwa	
Działania i kampanie edukacyjne CEE Staniszewo - Odnawialne źródła energii i efektywność energetyczna	Zwiększenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży w zakresie efektywności energetycznej, wykorzystania alternatywnych źródeł energii oraz ich wpływ na środowisko naturalne.	2023-2024	35 081,00 PLN Budżet Województwa	
Regionalne wsparcie rozwoju szkolnictwa zawodowego	Cel główny – podniesienie jakości szkolnictwa zawodowego poprzez dostosowanie oferty szkół zawodowych do zmieniającej się gospodarki, w tym w szczególności do potrzeb branż wiodących dla regionu. Cele szczegółowe: – zwiększenie szans uczniów szkół zawodowych na odniesienie sukcesu na rynku pracy, w tym poprzez nabycie kompetencji zawodowych i kluczowych;	01.11.2023 - 31.10.2026	Całkowity koszt projektu: 12 267 264,71 PLN Dofinansowanie UE - FEP: 10 427 175,00 PLN	

	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału i usystematyzowanie współpracy organów prowadzących i szkół zawodowych z pracodawcami; - promocja pozytywnego wizerunku szkolnictwa zawodowego wśród mieszkańców Pomorza. <p>Grupa docelowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uczniowie szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe; - nauczyciele oraz instruktorzy praktycznej nauki zawodu. <p>Zakres działań związanych ze wsparciem uczniów szkół zawodowych realizowany we współpracy z pracodawcami obejmował będzie:</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> a) kursy pozwalające na nabywanie dodatkowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych – istotne z punktu widzenia branż wiodących; b) wizyty studyjne – zapoznanie uczniów z uwarunkowaniami rynku pracy, organizacją pracy, wyposażeniem stanowisk pracy i oczekiwaniami przedsiębiorców wobec potencjalnych pracowników; c) stypendia dla uczniów – wsparcie zdolnych uczniów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji materialnej poprzez przyznanie im jednorazowego stypendium; d) konkursy z przedmiotów zawodowych – zwiększenie zainteresowania kształceniem w zawodach, które wpisują się w branże wiodące. Udział uczniów w konkursach przyczyni się do zwiększenia ich kompetencji zawodowych, a także kompetencji 	

	<p>„miękkich”, takich jak praca w zespole oraz prezentowanie projektu;</p> <p>e) obozy edukacyjno-zawodowe – podniesienie kompetencji i umiejętności zawodowych oraz kształtowanie kompetencji personalnych i społecznych uczestników projektu.</p>	
	<p>Zakres działań związanych z budowaniem pozytywnego wizerunku szkolnictwa zawodowego oraz ze wsparciem pracodawców obejmował będzie m.in.: poprawę wizerunku szkolnictwa zawodowego, zachęcanie uczniów szkół do wyboru szkoły o profilu zawodowym, wspieranie nauczycieli oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu i doradców zawodowych w pozyskiwaniu informacji o szkolnictwie zawodowym, a także włączenie pracodawców w proces promocji szkolnictwa zawodowego.</p>	

Obszar oddziaływania ZSU 2030 (I-VIII)		
Obszar oddziaływania V: Rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy		
Nazwa projektu, programu, działania	Krótki opis wraz ze spodziewanymi rezultatami	Termin realizacji
Adaptacja pracodawców i przedsiębiorców do zmieniającego się	Prowadzenie działań promocyjno-informacyjno-edukacyjne skierowane do pracodawców przedsiębiorców m.in. poprzez kampanie informacyjne związane z ideą LLL oraz spotkania, warsztaty i seminaria podnoszące umiejętności pracodawców	cały rok
		Budżet i źródło finansowania
		Budżet Województwa Środki centralne

<p>otoczenia społeczno-gospodarczego</p>	<p>i przedsiębiorców w zakresie rozwoju zespołów pracowniczych z uwzględnieniem rozwoju „zielonych” i „cyfrowych” kompetencji lub kwalifikacji.</p>	<p>cały rok</p>	<p>Budżet Województwa Środki centralne</p>
<p>Usługa rozwojowa dla pracodawców</p>	<p>Prowadzenie konsultacji indywidualnych, zajęć grupowych w formie warsztatów stacjonarnych i spotkań online dedykowanych przedsiębiorcom i pracodawcom ukierunkowanych na wzmocnienie potencjału i umiejętności pracowników uwzględnieniem rozwoju kompetencji cyfrowych i ekologicznych.</p>	<p>2023-2026</p>	<p>Wartość projektu 3,62 mln Euro Dofinansowanie Europejskiego Funduszu Regionalnego 2,58 mln Euro Budżet Województwa Pomorska Sieć Centrów Organizacji Pozarządowych – 155 961,00 Euro Miasto Gdańsk – 155 961,00 Euro</p>
<p>Projekt RESIST Regional Ecosystems for Social Innovation and Social Transformation (Regionalne Ekosystemy dla Innowacji Społecznych i Transformacji Społecznej)</p>	<p>Projekt RESIST wspiera te instytucje w tworzeniu lepszych i bardziej wspierających regionalnych ekosystemów dla innowacji społecznych i przedsiębiorczości społecznej oraz w zwiększaniu dostępności istniejącego wsparcia innowacji dla przedsiębiorców społecznych. Partnerzy projektu badają koncepcję „klastrow innowacji społecznych i ekologicznych” jako modelu wspierania współpracy międzysektorowej oraz opracowują i testują program mający na celu poprawę zdolności podmiotów wspierających innowacje do wspierania innowacji społecznych. Celem w dłuższej perspektywie jest zwiększenie liczby klastrow innowacji społecznych i ekologicznych oraz ułatwienie współpracy między nimi. W trakcie całego procesu zaangażowane regiony będą również zbierać pomysły i zalecenia dotyczące poprawy integracji innowacji społecznych w swoich regionalnych strategiach innowacji.</p> <p>Uczestnikiem projektu jest Pomorska Sieć Centrów Organizacji Pozarządowych oraz Województwo Pomorskie</p>		

Obszar oddziaływania ZSU 2030 (I-VIII)			
Obszar oddziaływania VI: Doradztwo zawodowe			
Nazwa projektu, programu, działania	Krótki opis wraz ze spodziewanymi rezultatami	Termin realizacji	Budżet i źródło finansowania
Podnoszenie jakości pracy doradców zawodowych w ramach Pomorskiego Systemu Poradnictwa Zawodowego (PSPZ)	Podniesienie jakości świadczonych usług poradnictwa zawodowego w regionie poprzez wymianę doświadczeń, wyposażenie doradców zawodowych w nowoczesne narzędzia, szkolenia w zakresie metod pracy z różnymi grupami odbiorców na rzecz rozwoju umiejętności przekrojowych w tym cyfrowych i ekologicznych i zawodowych.	2024-2026	1 788 000,00 PLN Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
Upowszechnianie poradnictwa zawodowego oraz rozwoju umiejętności wśród mieszkańców województwa	Kompleksowa kampania informacyjna i upowszechniająca wiedzę na temat uczenia się przez całe życie, możliwości rozwoju umiejętności w ramach edukacji pozaformalnej i uczenia się nieformalnego. Kampania internetowa na portalach branżowych, w mediach społecznościowych, produkcje multimedialne, kampania spoteczna itd.	2024-2026	500 000, 00 PLN Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
Pomorskie Obserwatorium Rynku Pracy (PORP)	Dostarczenie kompleksowej wiedzy o aktualnych zjawiskach oraz trendach na regionalnym i lokalnych rynkach pracy, w tym prowadzenie badań m. in. popytu na kwalifikacje i umiejętności zawodowe w tym cyfrowe, monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych.	cały rok	Budżet Województwa

<p>Ścieżki wsparcia dla biernych zawodowo w ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego koordynowanego przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii (lider OECD)</p>	<p>Opracowanie ścieżek wsparcia i rozwoju oraz instrumentów wspierających aktywizację różnych grup osób biernych zawodowo w celu wdrożenia tych rozwiązań adekwatnie do potrzeb i możliwości do systemu rynku pracy.</p>	<p>2023-2025</p> <p>Potencjalny beneficjent Instrumentu, nie otrzymuje żadnych środków finansowych. Uzyskane wsparcie jest formą „usługi”, której udzieli wykonawca projektu wyłoniony przez Komisję Europejską</p>
<p>Program Absolwent - FUNDACJA AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ oddział w Gdańsku</p>	<p>Założeniem projektu jest zwiększenie zatrudnienia niepełnosprawnych absolwentów szkół wyższych, w tym doprowadzenie do zatrudnienia. Uczestnicy projektu zostaną objęci wsparciem przez opracowanie i wdrożenie Indywidualnej Ścieżki Kariery, szkoleń, kursów, staży zawodowych, poradnictwa zawodowego, wsparcia psychologicznego, wsparcia prawnego, pośrednictwa pracy.</p>	<p>2023-2024</p> <p>Państwowy Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych</p>

Obszar oddziaływania VII: Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną

<p>Nazwa projektu, programu, działania</p>	<p>Krótki opis wraz ze spodziewanymi rezultatami</p>	<p>Termin realizacji</p>	<p>Budżet i źródło finansowania</p>
<p>Poznaj Pracodawcę</p>	<p>Wizyty studyjne dla uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych i studentów w firmach – inwestorach PSSE. W ramach projektu młodzi ludzie mają możliwość</p>	<p>Działanie cykliczne</p>	<p>Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna</p>

	<p>poznania specyfiki pracy w danej branży czy zawodzie, a także uzyskania informacji dotyczących rozwoju zawodowego w danej firmie.</p>		
<p>Dni Strefy na uczelniach – spotkania studentów z pracodawcami</p>	<p>Spotkania pracodawców działających w ramach Polskiej Strefy Inwestycji ze studentami, mające na celu przedstawienie możliwości pracy, staży lub praktyk w zakładach pracy.</p> <p>Odbyło się już 11 edycji we współpracy z Politechniką Gdańską.</p>	<p>Działanie cykliczne</p>	<p>Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna</p>
<p>Centrum Programowania Robotów Przemysłowych</p>	<p>Centrum Programowania Robotów Przemysłowych (CPRP) zostało powołane przez Pomorską Specjalną Strefę Ekonomiczną przy współpracy z Instytutem Maszyn Przepływowych Polskiej Akademii Nauk.</p> <p>Działanie to jest odpowiedzią na potrzeby rynku w rzeczywistości Przemysłu 4.0.</p> <p>Centrum Programowania Robotów Przemysłowych to jeden z pierwszych tego typu ośrodków w Polsce, który umożliwia podnoszenie kompetencji pracowników, a także pomaga uczniom szkół branżowych w obraniu ścieżki kariery związanej z automatyką oraz robotyką. Centrum dodatkowo posiada w swojej ofercie zajęcia z druku 3D.</p>	<p>2019 – obecnie</p>	<p>Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna</p>
<p>Branżowe Centra Umiejętności Inwestycja A.3.1.1. Wsparcie rozwoju</p>	<p>Celem przedsięwzięć wyłonionych w ramach Konkursu będzie wsparcie przygotowania kadr na potrzeby nowoczesnej gospodarki w poszczególnych branżach poprzez:</p>	<p>01.01.2023 r.- 30.06.2026 r.</p>	<p>Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności</p>

<p>nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie przestrzeni dla innowacji i trwałej współpracy biznesu z edukacją zawodową na wszystkich poziomach kształcenia zawodowego, • wdrożenie koncepcji doskonałości zawodowej w polskim systemie kształcenia zawodowego (CoVEs) <p>Rezultat: Utworzenie i wsparcie funkcjonowania 120 Branżowych Centrów Umiejętności.</p>		1 429 000 000 PLN
<p>Regionalny program wyrównywania szans edukacyjnych uczniów pomorskich szkół</p>	<p>Stypendia Marszałka Województwa Pomorskiego finansowane z budżetu województwa pomorskiego dedykowane są uczniom:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzyskującym sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych na szczeblu ogólnopolskim i międzynarodowym, szkół podstawowych i ponadpodstawowych, którzy – pomimo trudnej sytuacji ekonomicznej – wykazują się wysoką średnią oraz osiągnięciami w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, – szkół zawodowych, którzy – pomimo trudnej sytuacji ekonomicznej – wykazują się wysoką średnią ocen z przedmiotów zawodowych oraz osiągnięciami w konkursach z tych przedmiotów. 	2023 – obecnie	Budżet Województwa Pomorskiego
<p>Projekt Kierunek sukces</p>	<p>Głównym celem projektu jest udzielenie wsparcia 133 osobom młodym w wieku 15-25 lat z terenu województwa pomorskiego, prowadzącego do poprawy ich perspektyw na rynku pracy. Jedną grupą uczestników projektu będą osoby w wieku 15-17</p>	2023-2025	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 w Priorytecie 5 Fundusze Europejskie dla

	<p>lat, pracownicy młodociani, podopieczni Pomorskiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy (PWK OHP), które w momencie przystąpienia do projektu znajdują się w trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osoby z niepełnosprawnościami i/lub osoby o niskich kwalifikacjach. Drugą grupę uczestników stanowią osoby będące w wieku 18-25 lat, które w danym roku szkolnym kończą naukę w OHP (uczestnicy OHP i absolwenci OHP) i które wymagają wsparcia w postaci uzyskania dodatkowych kwalifikacji bądź przekwalifikowania się.</p> <p>Środki na realizację projektu pochodzą głównie z Funduszy Europejskich i przeznaczone są na aktywizację osób młodych (15-25 lat) w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.</p>		<p>silnego społecznie Pomorza (EFS+) w Działaniu 5.1 Rynek pracy</p>
<p>Pomorski Hackathon dla Uczniów Szkół Średnich YOUNG SMART</p>	<p>Udział w Hackathonie jest bezpłatny i dobrowolny, przy użyciu własnego sprzętu komputerowego.</p> <p>Rekrutacja na Hackathon ma charakter otwarty, w ramach której udział mogą brać uczniowie szkół średnich z województwa pomorskiego.</p>	<p>2021 – obecnie</p>	<p>Budżet Miasta Gdynia oraz sponsorów</p>
<p>Projekt TECoNaut</p>	<p>Celem projektu jest uczynienie budowy i naprawy łodzi rekreacyjnych bardziej przyjaznymi dla środowiska. Aby to osiągnąć, będziemy zachęcać do tworzenia nowej generacji wykwalifikowanych pracowników w stoczniach i firmach remontowych, którzy będą wdrażać lub stosować zrównoważone rozwiązania. W projekcie biorą udział firmy i instytucje z branży jachtowej z siedmiu krajów – Hiszpanii, Francji, Grecji, Belgii, Niemiec, Turcji i Polski (Wydział Inżynierii</p>	<p>2024-2027</p>	<p>Projekt finansowany przez Unię Europejską, będzie realizowany przez trzy lata przez konsorcjum składające się z europejskich organizacji branżowych,</p>

<p>EDU OFFSHORE WIND</p>	<p>Mechanicznej i Okrętownictwa Politechniki Gdańskiej oraz POLBOAT)</p>		<p>instytucji, placówek naukowych i stoczni z siedmiu krajów: Hiszpanii, Francji, Belgii, Niemiec, Grecji, Turcji oraz Polski.</p>
<p>EDU OFFSHORE WIND 2024 to wydarzenie, które jest świętem edukacji i kompetencji w sektorze zielonej energetyki w Polsce.</p> <p>Wydarzenie kierowane jest do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - młodzieży szkół ponadpodstawowych – bogaty program wspólnego zwiedzania poszczególnych stoisk i wysp tematycznych, liczne warsztaty i panele tematyczne, a specjalnie przeszkoleni wolontariusze, - rodziców, którzy chcieliby pomóc kształtować przyszłość zawodową swoich dzieci, - studentów – okazja do poznania czołowych firm działających w sektorze MEW, a także poznanie ofert staży i praktyk przygotowanych przez liderów branży zielonej energetyki, - przedstawicieli branży – szeroki zakres debat i paneli dyskusyjnych dotyczących bieżącej sytuacji w sektorze morskiej energetyki wiatrowej oraz w pozostałych innowacyjnych technologiach energetycznych jak wodór, energetyka jądrowa czy OZE. 		<p>2023 – obecnie</p>	<p>Budżet Województwa Pomorskiego oraz Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności</p>

Obszar oddziaływania VIII: Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności			
Nazwa projektu, programu, działania	Krótki opis wraz ze spodziewanymi rezultatami	Termin realizacji	Budżet i źródło finansowania
W strefie doradztwa	Zajęcia dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych podnoszące świadomość wyboru dalszej ścieżki kształcenia lub pracy zawodowej zgodnie z oczekiwaniami gospodarki i lokalnego rynku pracy. Ponad 2 000 uczestników projektów.	2022 – obecnie	Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna
Międzyuczelniana Akademia Kompetencji - MAK	Inicjatywa skierowana do studentów, gdzie podczas spotkań on-line mają możliwość zaplanowania swojej ścieżki rozwoju. MAK daje studentom sposobność spotkania się z pracodawcami, szkoleniowcami i pracownikami HR.	2020 – obecnie	Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna

7. Monitorowanie Zoperacjonalizowanego Programu Wdrażania ZSU 2030 dla Województwa Pomorskiego

Proces monitorowania i oceny Programu będzie elementem pracy zespołu projektowego i członków PWZK. Bieżący monitoring obejmie wykorzystanie szeregu narzędzi służących do opracowania raportów w cyklu dwuletnim z realizacji Programu. Działania monitoringowe obejmą.

1. pozyskiwanie, gromadzenie, przetwarzanie oraz analizę danych i informacji w realizacji Programu, które będą przyczyniały się do poprawy jakości prowadzonych działań w ramach Programu oraz diagnozowania mechanizmów rozwoju umiejętności, rozumianego jako działania prowadzące do kształtowania i rozwijania umiejętności przez całe życie w różnych formach – formalnej, pozaformalnej oraz uczenia się nieformalnego,
2. systemową obserwację działań prowadzonych na rzecz realizacji Programu oraz ich efektów, a także ocenę osiągniętych dzięki niemu wskaźników ze szczególnym uwzględnieniem doskonalenia umiejętności zawodowych, cyfrowych, ekologicznych oraz w zakresie wspierania innowacji w tym informację o ewentualnych opóźnieniach w realizacji założonych celów w Programie,
3. analizę zmian społecznych, gospodarczych regionu, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które są związane z realizacją Programu,
4. analizę efektów realizowanych w regionie działań, projektów, programów dotyczących kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych,
5. formułowanie prognoz i rekomendacji dla Zarządu Województwa Pomorskiego w cyklu dwuletnim w formie raportu monitorującego z realizacji Programu
6. gromadzone będzie informacje o realizowanych w Regionie przedsięwzięciach, projektach czy działaniach, programach dotyczących kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych. Dodatkowo istotnym źródłem informacji będą projekty, badania i narzędzia o zasięgu krajowym, które dotyczą danych i informacji kontekstowych dla regionalnej polityki lifelong learning, takie jak:
  - a) Bilans Kapitału Ludzkiego - to unikatowy w skali Polski i Europy monitoring zapotrzebowania na kompetencje na rynku pracy;
  - b) Ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych – dostarcza wiarygodnych informacji o sytuacji absolwentów polskich uczelni na rynku pracy;
  - c) System monitoringu karier absolwentów (stworzony przez Instytut Badań Edukacyjnych) - dostarcza cennych informacji dotyczących sytuacji absolwentów. Projekt stanowi odpowiedź na potrzebę ulepszenia i rozbudowy istniejącego systemu monitoringu karier;

- d) Narzędzie samooceny regionalnej polityki uczenia się przez całe życie COMORELP – narzędzie służące ewaluacji regionalnych polityk uczenia się przez całe życie;
- e) Badanie PISA (Programme for International Student Assessment, czyli Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów) - dostarcza cennej wiedzy na temat postaw i zachowań piętnastolatków. Pomaga śledzić zmiany dokonujące się w polskich szkołach ponadpodstawowych, porównywać różne aspekty funkcjonowania uczniów w szkole i poza nią z sytuacją ich rówieśników w innych krajach.

Podstawą monitorowania Programu będą raporty z realizacji Programu. Zakłada się, że będą one zawierać stały zakres informacji, w tym obejmą następujące kryteria:

- a) analizę trendów społeczno-gospodarczych zachodzących w województwie, w zakresie wynikającym z Programu,
- b) narzędzia realizacji Programu,
- c) analizę postępu realizacji celów i priorytetów Programu,
- d) analizę zmian wartości założonych wskaźników,
- e) analizę rzeczowo-finansową podjętych działań,
- f) ocenę stopnia zaawansowania przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu,
- g) wnioski dotyczące istotnych problemów zidentyfikowanych w trakcie realizacji Programu,
- h) rekomendacje w zakresie dalszych działań.

Bardzo ważną rolę w procesie monitorowania Programu będzie miała współpraca kluczowych przedstawicieli w Regionie na rzecz rozwijania umiejętności, w tym współpraca z uczelniami wyższymi i przedstawicielami rynku pracy. Stanowiąc będą one wsparcie do oceny sprawności systemu wdrażania Programu przy jednoczesnym osiągnięciu celów Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego.

Wnioski i rekomendacje z monitoringu będą wykorzystane podczas kolejnej aktualizacji Programu. *Katalog działań planowanych lub już zrealizowanych w regionie – według tematów i kierunków działania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030* oraz stanowiąc będą odpowiedź na zdiagnozowane nowe wyzwania i kierunki rozwoju regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych. Wyniki monitorowania będą źródłem wiedzy i informacji dla przedstawicieli różnych podmiotów w tym szkolnictwa wyższego, w zakresie rozwoju umiejętności w Regionie, posłużą także do aktualizacji Strategii Województwa Pomorskiego w obszarze umiejętności oraz podejmowania dalszej współpracy w zakresie zdiagnozowanych potrzeb.

Cel główny, cele szczegółowe oraz zaplanowane, bądź już realizowane działania w ramach Zoperacjonalizowanego Programu Wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 dla Województwa Pomorskiego, będą monitorowane na bieżąco przez zespół projektowy. Część zaplanowanych działań finansowanych w ramach programu operacyjnego pn. „Fundusze Europejskie dla Pomorza (FEP) 2021-2027” będzie monitorowana w oparciu o istniejący już system monitorowania Programu (zgodnie z *Wytycznymi dotyczącymi monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027*). Pozostałe działania (finansowane poza FEP) będą monitorowane zgodnie z systemem monitorowania zaplanowanym w ramach danego projektu/ inicjatywy, m.in. na raportach okresowych ze Strategii i poszczególnych regionalnych programów strategicznych oraz zostaną skoordynowane ze sprawozdaniem rocznym z wykonania budżetu WP, a także z Wieloletnią Prognozą Finansową.

Prezentowane wskaźniki odnoszą się do Programu jako całości, a nie do poszczególnych jego elementów *Katalog działań planowanych lub już zrealizowanych w regionie – według tematów i kierunków działania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030, Działania wspierające, koordynacja i upowszechnianie (ze szczególnym uwzględnieniem działań realizowanych w ramach KPO. Wskaźniki posłużą do obserwacji zmian w zakresie rozwoju umiejętności w Regionie. Tak przyjęte podejście stanowi bieżące gromadzenie informacji i danych dotyczących rozwoju umiejętności w Regionie, przy ścisłej współpracy wszystkich podmiotów, zaangażowanych Regionie w proces rozwijania umiejętności zwłaszcza szkolnictwa wyższego, zachowując przy tym jego autonomię.*

Wskaźniki planowanych działań:

L.p.	Wskaźnik	Działanie
1.	Stworzenie mechanizmu wsparcia transformacji przedsiębiorstw w kierunku wykorzystania m.in. zielonych technologii, GOZ, przemysłu 4.0, automatyzacji i cyfryzacji	<ul style="list-style-type: none"> - Weryfikacja potrzeb i podjęcie działań mających na celu wzmocnienie zdolności adaptacyjnych i odporności przedsiębiorców, w tym m.in. poprzez edukację i stworzenie narzędzi zachęcających firmy do transformacji gospodarczej i przemysłowej (m.in. zielone technologie, GOZ, przemysł 4.0, automatyzacja, cyfryzacja, sztuczna inteligencja) - Stworzenie narzędzi do wsparcia wdrożenia modeli organizacyjnych w przedsiębiorstwie np. sukcesji w celu wzmocnienia zdolności adaptacyjnych i odporności przedsiębiorstwa
2.	Wypracowanie mechanizmów wspierania rozwoju zawodowego w oparciu o dostosowany do	<ul style="list-style-type: none"> - Identyfikowanie narzędzi na rzecz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji Pomorzan - Wspieranie rozwoju skutecznych narzędzi na rzecz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji Pomorzan

	potrzeb regionalnej gospodarki system kształcenia ustawicznego	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększanie otwartości i elastycznego podejścia do zarządzania własną karierą zawodową Pomorzan - Wspieranie postaw przedsiębiorczych Pomorzan
3.	Realizacja działań służących zwiększaniu kompetencji przedsiębiorców do adaptacji do zmieniającego się otoczenia społeczno-gospodarczego	<ul style="list-style-type: none"> - Działania mające na celu systematyczne podnoszenie kompetencji pomorskich przedsiębiorców i szerokich środowisk społecznych w zakresie rozmięcia globalnych mechanizmów gospodarczych dla lepszego wykorzystania szans rynkowych - Budowanie odporności przedsiębiorstw w oparciu o wzmacnianie kapitału ludzkiego i zdolności adaptacji pracowników do zmian na rynku pracy.
4.	Monitoring branż kluczowych dla gospodarki w uwzględnieniu specyfiki subregionalnej	<ul style="list-style-type: none"> - Zidentyfikowanie potrzeb i zakresu monitoringu branż kluczowych dla gospodarki - Diagnozowanie i analizowanie kluczowych zjawisk i trendów gospodarki Pomorza - Identyfikowanie branż kluczowych oraz kompetencji istotnych dla rozwoju regionu
5.	Zbudowanie systemu koordynacji i konsolidacji działań na rzecz szkolnictwa wyższego	<ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie edukacji odpowiadającej na potrzeby pracodawców, w tym zwłaszcza transfer wiedzy praktycznej z przedsiębiorstw do instytucji edukacyjnych - Koordynacja działań na rzecz rozwoju i wspierania szkolnictwa wyższego, zarówno przez poszczególne uczelnie pomorskie, organizacje pracodawców czy samorządy - Systematyczna ocena oferty kształcenia pod kątem potrzeb pomorskiej gospodarki, zwłaszcza jej branż priorytetowych i inteligentnych specjalizacji, a także jej bieżąca modyfikacja uwzględniająca całą ścieżkę edukacyjną w tym kształcenie zawodowe i ustawiczne - Analiza potrzeb i rozwój wiedzy - prowadzenie badań, analiz, ekspertyz, zdobywanie wiedzy i doświadczenia - Weryfikacja proponowanych rozwiązań

Wyniki monitorowania będą prezentowane na posiedzeniach Pomorskiego Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji ds. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 w województwie pomorskim oraz na posiedzeniach Zarządu Województwa Pomorskiego w cyklu dwuletnim.

Zespół projektowy będzie korzystał z dostępnych systemów informatycznych m.in. Centralnego Systemu Teleinformatycznego (SL2021, SR2021) oraz danych monitoringowych dostarczanych przez realizatorów danego projektu/inicjatywy.

Powstaną raporty z monitorowania postępu wdrażania Programu ZSU 2030 w Regionie (w cyklu dwurocznym lub w zależności od bieżących potrzeb). Przewodniczący PWZK może zdecydować o sporządzeniu raportu częściej niż w cyklu dwuletnim, o ile uzna, że poprawi to sprawność i efektywność wdrażania Zoperacjonalizowanego Programu Wdrażania ZSU 2030 dla Województwa Pomorskiego.

8. Ewaluacja Zoperacjonalizowanego Programu Wdrażania ZSU 2030 dla Województwa Pomorskiego

Cel ewaluacji

Głównym celem ewaluacji Zoperacjonalizowanego Programu Wdrażania ZSU 2030 dla Województwa Pomorskiego jest zapewnienie prawidłowego przebiegu procesu realizacji Programu, który umożliwi:

- pomoc w aktualizacji Programu (co 5 lat),
- pomoc w projektowaniu interwencji zaplanowanej na lata 2021-2027 jak i kolejnej perspektywy finansowej UE,
- poprawę jakości, skuteczności i efektywności wdrażania Programu oraz usprawnienie funkcjonowania instytucji uczestniczących w procesie jego wdrażania,
- dostarczenie pogłębionych informacji nt. Programu osobom zarządzającym, decydentom, głównym interesariuszom (np. Zarządowi Województwa Pomorskiego, członkom PWZK, etc.),
- ocenie efektów proponowanych rozwiązań dydaktycznych, organizacyjnych i zarządczych,
- wypracowanie lepszych mechanizmów stałego monitorowania i ewaluowania efektów Programu (rozwiązań dydaktycznych, organizacyjnych i zarządczych).

Odpowiedzialnym za ewaluację Programu będzie zespół projektowy oraz członkowie PWZK.

Opis kryteriów ewaluacji

Przy realizacji badania ewaluacyjnego wykorzystywane będą następujące kryteria ewaluacyjne:

- **trafność** - kryterium to pozwala ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele i metody realizacji Programu odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom,
- **skuteczność** – kryterium pozwoli ocenić na ile skuteczny jest system realizacji Programu w osiąganiu jego celów,
- **efektywność** - kryterium to pozwoli ocenić czy podobne lub lepsze efekty można było osiągnąć przy mniejszych nakładach i innym kształcie Programu,
- **użyteczność** – kryterium to pozwala ocenić, w jakim stopniu założenia Programu rzeczywiście przyczyniają się do zaspokojenia zidentyfikowanych potrzeb,
- **trwałość** - kryterium to pozwala ocenić, czy pozytywne efekty zaplanowanych działań mogą trwać po zakończeniu wsparcia, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu interwencji w dłuższej perspektywie czasowej.

Częstotliwość

Przeprowadzona zostanie ewaluacja śródkresowa (mid-term) Zoperacjonalizowanego Programu Wdrażania ZSU 2030 (planowana data: III kw. 2024 r. – I kw. 2025 r.).

Przykładowy zakres tematyczny pozostałych badań ewaluacyjnych/analiz/raportów:

- badania ewaluacyjne/analizy/raporty (ad hoc) wynikające z bieżących potrzeb informacyjnych PWZK, Zespołu projektowego, etc.
- badanie zasobów, potencjału i potrzeb poradnictwa zawodowego dla osób dorosłych w województwie pomorskim,
- diagnoza działań realizowanych przez podmioty działające w obszarze kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie w województwie pomorskim, analiza potrzeb informacyjnych ww. podmiotów, możliwości stworzenia systemu monitoringu działań, dobrych praktyk w zakresie współpracy różnych podmiotów zaangażowanych w proces uczenia się przez całe życie,
- opracowanie systemu diagnozowania sytuacji społeczno-gospodarczej w Regionie, głównie w kontekście prognozowanego zapotrzebowania na zawody/umiejętności/postawy osób o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy w województwie pomorskim,
- opracowanie rekomendacji w zakresie wykorzystania środków europejskich (m.in. w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027, itp.),
- opracowanie założeń wsparcia kluczowych branż w regionie (m.in. inteligentnych specjalizacji) w kontekście dostępnej oferty edukacyjnej szkół/placówek kształcenia zawodowego, itp.
- opracowanie narzędzi wsparcia przedsiębiorców w zakresie podnoszenia umiejętności zarządzania zasobami ludzkimi oraz podnoszenia umiejętności osób pracujących,
- opracowanie koncepcji rozwoju systemu kształcenia zawodowego w Regionie oraz uczenia się przez całe życie.

W zależności od postępu wdrażania Programu, ewaluacja będzie przeprowadzana:

- w trakcie wdrażania Programu, a jej przedmiotem będzie ocena dotychczas podjętych działań, ich skuteczność oraz poziom osiągniętych wskaźników przy zastosowaniu mechanizmów jego realizacji, podjętych działań na rzecz prowadzenia polityki uczenia się przez całe życie w region oraz rozwoju umiejętności odpowiadających na potrzeby osób uczących się, mieszkańców oraz pomorskiego rynku pracy

- na zakończenia wdrażania Programu, jako element podsumowania wdrożenia Programu i uwzględnieniem długoterminowych efektów Programu.

Raport ewaluacyjny sporządzony w cyklu dwuletnim przez zespół projektowy oraz członków PWZK będzie przedstawiany Zarządowi Województwa Pomorskiego. Raport ewaluacyjny, będący efektem procedury adekwatności i skuteczności wdrażania Programu prowadzona na bieżąco przez zespół projektowy i członków PWZK.

Wyniki ewaluacji pozwolą na weryfikację zaplanowanych działań w Programie oraz stanowią informację dla zespołu projektowego, członków PWZK jak i Zarządu Województwa Pomorskiego o realizowanych działaniach, osiągniętych wskaźnikach oraz zidentyfikowanych lub potwierdzonych potrzebach w zakresie regionalnej polityki lifelong learning. Wyniki ewaluacji zostaną wykorzystane i będą stanowić podstawę do kolejnej aktualizacji ZSU 2030 dla województwa pomorskiego jak również do aktualizacji zapisów Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego w obszarze umiejętności. W dalszej perspektywie stanowią kierunek dalszych działań w zakresie realizacji w regionie działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się i przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych przy współpracy i zaangażowaniu przedstawicieli kluczowych na rzecz rozwijania umiejętności w województwie pomorskim podmiotów i instytucji: szkolnictwa wyższe, oświata gospodarka, zarządzanie strategiczne, fundusze europejskie i dialog społeczny.

Zoperacjonalizowany program wdrożeniowy krajowej Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 dla województwa pomorskiego obejmuje wszystkie formy uczenia się, w tym koordynację kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uczenia się przez całe życie. Obejmuje on plany działania w regionie na rzecz rozwoju szkolenia zawodowego, uwzględniając transformację cyfrową i ekologiczną oraz sprzyjanie innowacjom. Obejmuje on mechanizmy monitorowania i oceny. Zoperacjonalizowany program wdrożeniowy nie narusza instytucjonalnej autonomii instytucji szkolnictwa wyższego.

9. Działania wspierające, koordynacja, upowszechnianie (ze szczególnym uwzględnieniem działań realizowanych w ramach KPO)

W ramach projektu KPO A.3.1.1. Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie w regionie zaplanowano wiele działań wspierających, koordynacyjnych, upowszechniających (wszystkie działania uszczegółowione są w aktualnym wniosku o dofinansowanie projektu KPO):

Funkcjonowanie Pomorskiego Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji ds. wspierania, koordynowania i monitorowania wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 w województwie pomorskim.

Powołanie i funkcjonowanie PWZK wpłynie na powstanie trwałych mechanizmów współpracy w obszarze kształtowania umiejętności w Regionie. Wykorzystując dotychczasowe rozwiązania w Regionie oraz adaptując nowe, wzmocnione zostaną inteligentne specjalizacje Regionu oraz umiejętności przyszłości mieszkańców, niezbędne do szybkiej adaptacji do zmian we współczesnym świecie. Poprzez spotkania, badania, wyjazdy, seminaria, konferencje wykreowana zostanie przestrzeń relacji liderów regionalnych i wypracowany zostanie zoperacjonalizowany program wdrożeniowy ZSU w Regionie.

Dnia 29.11.2022 r. uchwałą Zarządu Województwa Pomorskiego (zm. 18.01.2024 r.) powołano Pomorski Wojewódzki Zespół Koordynacji ds. wspierania, koordynowania i monitorowania wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 w województwie pomorskim (PWZK). Skład instytucjonalny PWZK uwzględnia reprezentację pięciu filarów tj.: oświata, gospodarka, zarządzania strategiczne, fundusze europejskie i dialog społeczny.

PWZK WP będzie odpowiedzialny za:

- systematyczny przegląd inicjatyw i przedsięwzięć realizowanych w województwie w obszarze polityki, uczenia się przez całe życie;
- analizowanie kwestii wpływających na politykę uczenia się przez całe życie w województwie;
- wspieranie działań służących efektywnemu wydatkowaniu w województwie środków przeznaczonych na uczenie się przez całe życie.

Przewidziane działania PWZK WP:

1. Opracowania/raporty/analizy - zaplanowane opracowania/ raporty/analizy przyczynią się do budowy systemu koordynacji działań w województwie pomorskim zorientowanego na wsparcie uczenia się przez całe życie, w tym kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się dorosłych. Przyczynią się także do wzmocnienia dopasowania kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, zmian społecznych zachodzących w regionie oraz upowszechniania uczenia się przez całe życie.
2. Posiedzenia PWZK - spotkania realizowane zgodnie z harmonogramem, jak i ad hoc, w zależności od potrzeby zgłoszonej przez członków. Na posiedzenia zapraszani będą również eksperci tematyczni oraz wykwalifikowani moderatorzy, którzy będą wykorzystywać twórcze, kreatywne metody pracy m.in. design thinking. Celem spotkań będzie wymiana doświadczeń i informacji osób oraz instytucji zaangażowanych w kreowanie doradztwa edukacyjno-zawodowego w regionie i uczenia się przez całe życie. Celem spotkań będzie wymiana doświadczeń oraz działania mające na celu monitorowanie w regionie zagadnień polityki uczenia się przez całe życie, kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego w tym uczenia się dorosłych.
3. Wyjazdy członków PWZK - w regionie, poza region, wyjazdy zagraniczne. Będą to wizyty studyjne mające na celu zapoznanie się z ciekawymi rozwiązaniami, wymianę doświadczeń, ukazanie możliwości i innowacyjnych rozwiązań w obszarze rozwoju kompetencji i koordynacji instytucji. Seminaria, konferencje - celem spotkań będzie wymiana dobrych praktyk i doświadczeń między liderami z różnych obszarów tematycznych, co przyczyni się do wzajemnej inspiracji do dalszych działań.

Działania w zakresie upowszechniania uczenia się przez całe życie w regionie oraz działania własne:

1. Pomorska Sieć Kształcenia Zawodowego (PSKZ) w tym cykliczne spotkania subregionalnych grup roboczych, wizyty studyjne dla wiodących przedsiębiorstw, szkół i IOB związanych z danym kluczowym obszarem gospodarki/branż, udział w targach branżowych, wizyty studyjne zagraniczne organizacja konkursu Startup dla młodzieży reprezentującego szkoły branżowe i technika, w ramach którego zespoły uczniów będą przygotowywać swoje innowacyjne pomysły biznesowe.
2. Study in Pomorskie (SinPom) - kampania promocyjna, w ramach której zaplanowano działania związane z upowszechnianiem wiedzy na temat potrzeb rozwoju umiejętności koniecznych dla branż rozwojowych. Sprofilowanie kampanii promocyjnej uwypuklającej kompleksowe podejście regionalne do kwestii edukacji pozwoli na zwiększenie zainteresowania kształceniem na pożądanym kierunkach związanych z branżami rozwojowymi a z drugiej strony umożliwi większe zaangażowanie przedsiębiorców w podjęte działania.

3. Promocja postaw przedsiębiorczych: pilotażowe kampanie edukacyjne:
  - Edukacja ekonomiczna młodzieży – celem jest promowanie postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży jak również inspirowanie do podejmowania różnorodnych ścieżek zawodowych,
  - Edukacja ekonomiczna dorosłych – pilotaż „Glob Pomorze – systematyczne podnoszenie kompetencji pomorskich przedsiębiorców i szerokich środowisk społecznych w zakresie rozumienia globalnych mechanizmów gospodarczych dla lepszego wykorzystania szans rozwojowych”.
4. Model Nowoczesnego Systemu Doradztwa Zawodowego dla Pomorskich Szkół – pilotaż dla szkół, którego celem jest wsparcie w zakresie doradztwa zawodowego, poprzez warsztaty, szkolenia, seminaria dla nauczycieli, zakup narzędzi diagnostycznych, materiałów dydaktyczno-metodycznych oraz narzędzi do pracy zespołowej z uczniami, wsparcie w diagnozowaniu potrzeb szkoły w zakresie organizowania i prowadzenia oraz realizacji doradztwa zawodowego w planowaniu form i sposobów działania prowadzących do skutecznej realizacji doradztwa zawodowego w szkole.

Zaplanowane działania w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego, ustawicznego i promocji uczenia się przez całe życie:

1. Cykliczne spotkania członków grupy roboczej,
2. Seminaria/moderowane warsztaty dla członków grupy roboczej,
3. Wizyty studyjne/wyjazdy dla członków grupy roboczej, lokalnych liderów, pracowników Biura Koordynacji PWZK zaangażowanych we wdrażanie KPO,
4. Kampania informacyjna i upowszechniająca na temat uczenia się przez całe życie,
5. Opracowania, raporty, analizy.

Produkty:

Opracowanie, badania, raporty, analizy, audyty oraz cykliczne badania sytuacji gospodarczej Pomorza pozwalające uchwycić dynamikę zachodzących zmian w szczególności pod kątem zapotrzebowania na zawody i kompetencje, zwłaszcza w kluczowych obszarach gospodarki.

Zakres tematyczny opracowań, raportów, analiz będzie stanowił podstawę do zbudowania sprawnego systemu koordynacji i monitorowania działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych w województwie pomorskim. Przygotowane materiały stanowiąc będą podstawę do wypracowania przez PWZK stanowisk, w tym opinii i rekomendacji, dla Zarządu Województwa, dotyczących inicjatyw

i przedsięwzięć realizowanych w województwie pomorskim w obszarze polityki uczenia się przez całe życie. Analizy pozwolą na pełne zdiagnozowanie obecnych uwarunkowań związanych z prowadzeniem kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego, edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczenia się nieformalnego w województwie pomorskim, umożliwią również opracowanie skutecznych narzędzi koordynacji i monitorowania rozwoju wskazanych dziedzin.

Program został przygotowany przez członków Pomorskiego Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji ds. wspierania, koordynowania i monitorowania wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030. Aktualizacji programu dokonano w dniach 15.05.2024 roku oraz 27.09.2024 roku przez członków Pomorskiego Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji ds. wspierania, koordynowania i monitorowania wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 przy wsparciu merytorycznym pracowników Biura Koordynacji Pomorskiego Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji.